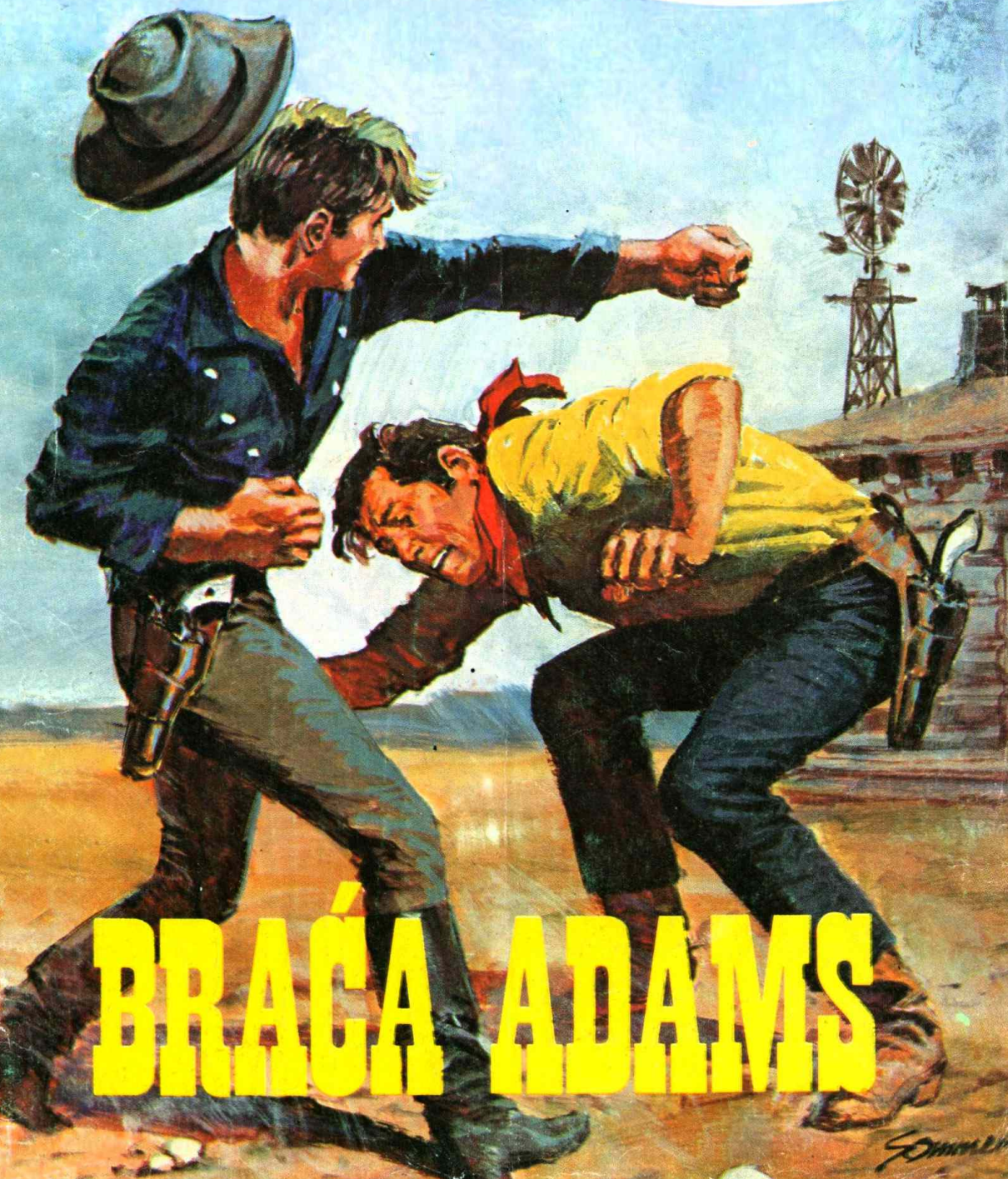

WESTERN ROMAN

LASO

CIJENA 10 d. BROJ 314

BRATA ADAMS

G. F. Unger

BRAĆA ADAMS

G. F. Unger: **BRAĆA ADAMS**
Naslov originala: DIE ADAMS BRÜDER
Copyright: Bastei-Verlag, Gustav H. Lübke,
Bergisch Gladbach
Recenzija: Dalibor Cvitan, književnik
Prijevod: Margita Lovrić
Grafički urednik: Ivica Bartolić
Urednik: Marcel Čukli

•Laso• – Izdavač OOUR Informativno-revijalna izdanja – n. sub. o. Radne organizacije »Vjesnik« n. sol. o. OOUR-a, Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Glavni i odgovorni urednik Borivoj Jurković – Tisak OOUR Novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik«, Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Zagreb 1979.
Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA Zagreb.

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 520 ili 468 d s popustom od 10%, a za 6 mjeseci 260 d ili 234 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10%. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-586 OOUR »Vjesnik SSRNH« s oznakom za »Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 1.80, ASCH 1000, SFRS 200, HFL 2.00

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36.00, SKR 63.00, ASCH 250.00, FF 74.00, SFRS 36.00, HFL 37.00, US\$ 15.00

UPLATA NA DEVIZNI RAČUN 30101-620-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb za »Vjesnik«.

EKONOMSKA PROPAGANDA: »Vjesnik« Agencija za marketing Zagreb. Trg bratstva i jedinstva 6. 1/1 kolor zadnja stranica 7.000 d ili 480 US\$.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

I

Zajahali su konje i napustili grad u brzom trku. Tek tada upita Reb Adams nestrpljivo svog brata:

— Hej, Jeff! Kakav je to razlog da me, poput kakva dječaćića, izvodiš na brzinu iz saluna?

— Jašemo u Guntherville — odgovori Jeff. — Ubrzo ćeš se otrijezniti. Ollie se sukobio s Joeom Kilroyem. Ubio je Kilroya, a i sam je prilično teško ranjen. Ako se Kilroyev klan pojavi u Gunthervillu prije nas, Ollie će ostati bez kože. Za Kilroyeve je Joe uvijek bio najdraži momčić. Zacijelo su i oni već čuli ovu vijest, pa sada žure da se osvete. Jesi li shvatio sve, Reb?

— Da — kimne Reb Adams i potjera konja još brže.

Znao je da život njihova brata Ollieja sada visi o koncu. Sve je ovisilo o tome da li će tih tridesetak kilometara do Guntherville prijeći brže Adamsovi ili Kilroyevi...

* * *

Guntherville je ružan grad. Prije rata je bio mnogo življi, no u ratu je uništen više puta. Sada

je prilično napušten. U njemu je samo jedna prodavaonica, salun i hotel na sumnjivu glasu. Taj grad je postao sklonište svima čija su imena na tjeralicama i koji se zbog toga ne smiju pojaviti u većim mjestima gdje je šerif.

Mnoge su kuće prazne ili polurazrušene.

Na takvu su se mjestu posvadađali Joe Killroy i Ollie Adams. Bili su pijani, a spor je izbio oko djevojke.

Više od toga Jeff i Reb Adams nisu znali.

Jahali su dobre konje i tih tridesetak kilometara prešli su u kratku vremenu. Bila je još noć kad su zaustavili konje pred salunom Papago.

U sjeni je stajao neki čovjek. Bila je mjesečina, te je odmah prepoznao braću Adams. Prišao im je i rekao tiho:

— Živ je, ali svakako mora liječniku da mu izvadi metak. Jesu li Kilroyevi u blizini?

— Ne znamo — promrmlja Jeff Adams i uputi se u salun. Prije nego je krenuo za njim, Reb se obratio čovjeku koji ih je dočekao:

– Pedro, dovedi Olliejeva konja.

Zatim i on uđe u salun.

Bila je to prljava jazbina.

Gostiju nije bilo. Neki su otišli u prenoćišta, a neki odjahali dalje jer se nisu željeli sresti s Kilroyevim klanom.

Naime, ta bi divlja obitelj mogla čak i promatrače optužiti da su odgovorni za smrt njihova brata. Kilroyevi su bili nepredvidivi.

U salunu je samo vlasnik i tri djevojke koje tu rade kao zadržavajući gostiju. Okružili su Ollieja, koji sjedi leđima naslonjen o zid, dok mu je ranjena noga opružena preko dvije stolice. Nogavica je bila razderana i netko je već previo ranu.

Bio je poprilično pijan i doimao se kao da ne osjeća bolove. Samo se njegovo lice sjalo od znoja.

Kad su ga Jeff i Reb podigli, ipak je jauknuo. Vjerojatno ga je jako boljelo dok su ga nosili iz saluna.

Napolju je već bio i treći konj, Olliejev. A čovjek kojeg je Reb zvao Pedro, opet se javi iz mraka:

– Već čujem njihove konje. Imate samo još nekoliko minuta prednosti. Uskoro će biti ovdje. Najmanje ih je šestorica.

Jeff i Reb Adams u međuvremenu su pričvrstili Ollieja za sedlo, da ne padne za vrijeme jahanja. Ollie je stenjao i prigušeno psovao. Od bolova se uskoro onesvijestio.

Ubrzo su uzjahali.

– Hvala, Pedro – kratko će Reb.

Put ih je vodio kroz kanjon Chelly. Bilo je to divlje i nepregledno područje.

U posljednjem su trenutku istrgnuli Ollieja iz šaka Kilroyeva klana. Gotovo cijela obitelj Kilroy sastavljena je od bandita-revolveraša i kradljivaca stoke. Svojim nasiljem vladali su dobrim dijelom tog kraja. Braća Adams se do ovog trenutka nisu izravno sukobili s njim.

No sada će ih Kilroyevi očito slijediti.

* * *

Pri kraju se kanjon naglo sužava.

Jeff Adams zastane. Reb, koji je vodio Olliejeva konja, zaustavi se također.

Osluškiivali su. S druge strane kanjona čuo se topot progonitelja. Kilroyevi su dobro poznavali ovaj predio. Osim toga, među njihovim pratiocima uvijek je bilo nekoliko ljudi koji su dobro slijedili tragove.

– Uskoro će nas stići – mirno će Reb Adams. – Moramo potražiti sklonište.

– Ne, još ne – promrmlja Jeff Adams i sklizne iz sedla.

– Kreni dalje s Olliejem – nastavi, dok je u međuvremenu odmotavao laso.

Reb zadovoljno uzvikne. Shvatio je Jeffov naum.

– Tako je! To će ih malo zaustaviti i opomenuti. Morat će nas polaganije slijediti.

Nakon tih riječi Reb krene dalje. Za sobom je vodio konja na čijim je leđima ležao Ollie dobro privezan ali bez svijesti.

Jeff je za to vrijeme privezivao laso između dva stabla. Uže je postavio na takvu visinu koja neće prelomiti konjima noge, ali će biti dovoljna da izbaci jahalice iz sedla.

Kad je Jeff zajahao konja i

krenuo za bratom, progonitelji su bili već vrlo blizu.

Nekoliko sekunda kasnije već je napustio kanjon.

* * *

U tom su trenutku Kilroyevi i njihovi prijatelji naletjeli na zategnuto uže.

Nastala je pometnja. Dva konja su pala. Nekolicina jahača je izletjela iz sedla. Divlja gomila je tako bila zaustavljena. Čule su se psovke, ljutite i osveto-ljubive.

Tada je odjednom, nastala tišina.

Začuo se samo jedan glas:

— Oduvijek sam to znao! Braća Adams su vrlo opasna. Da smo ih sustigli, vjerojatno bi i među nama bilo mrtvih. Moramo postupiti drugačije. Ako privežu slijedeći laso u visini konjskih zglobova, ostat ćemo bez konja jer će im to polomiti noge. Slijedit ćemo ih opreznije.

Nakon tih riječi opet je nastala tišina. Zatim se začu drugi glas:

— Imaš pravo, Abe. Ali mi ih ipak ne možemo pustiti da pobjegnu s ubojicom našeg brata. To nikako!

— Ne — umiješa se i treći, promukli glas. — Trebali bi opet malo poslušati vašeg ujaka Hogjawa, zar ne Abe i Lewis? I ja sam volio Joea kao nećaka, isto toliko koliko i vi, njegova braća. I ja želim skalp momka koji ga je ubio. Ali prije svega dobro razmislite. Ollie Adams je ozlijeđen. Rekli su nam da mu je metak još u nozi. Dakle, njegova će ga braća morati odvesti liječniku. A tada su u klopci. Za njih ne postoji mnogo mogućnosti. Mogu samo

prema zapadu do Santa Ane, ili prema sjeveru u Golden Cruz, gdje je liječnik. Do Santa Ane imaju nešto više od osamdeset kilometara, a do Golden Cruza oko sto i dvadeset kilometara. Ipak, mislim da će se oni odlučiti za Golden Cruz.

— Kakav je to grad? — upita netko.

Hogjaw Haggarty se tiho nasmije.

— To je napušteni grad neka-dašnjih kopača zlata — odgovori. — Ondje ne živi više od dvadesetak ljudi. A tamošnji liječnik je čudak, koji je tamo radio još kad je taj grad bio pun života. Kad stignemo u Golden Cruz i tamo nađemo braću Adams, jednostavno ćemo preuzeti cijeli grad u svoje ruke. Tada se Adamsovi neće izvući.

— Tada upita: — Možemo li dalje?

— Možemo, ali polaganije. Naši su konji posljednjih nekoliko kilometara trčali brebrzo!

— odgovorio je Abe Kilroy:

II

Počelo se smrkavati. Reb se obrati bratu:

— Krećemo prema sjeveru, Jeff? Dakle, idemo u Golden Cruz do onog starog liječnika. No hoće li Ollie izdržati taj put.

— Kilroyevi znaju da je Ollieju potreban liječnik — odgovori Jeff. — S njima ćemo se svakako morati sukobiti. No prije toga moramo stići do liječnika. Tek tada se možemo suprotstaviti toj bandi. Uvijek sam predosjećao da ćemo se kad-tad s njima morati sukobiti.

Reb Adams kimne.

— Oni čak za kockarskim stolom nisu podnosili gubitak.

Možda bismo se trebali izgubiti iz ovog kraja, nestati s njihova puta. Ali mi, Adamsovi, posebna smo kova. Moramo dokazati da nas ništa ne može otjerati. Možda smo budale. No i naš je otac dokazivao svoj ponos u ovom kraju, okružen banditima. U nekom bi drugom kraju mogao živjeti bolje i lakše. Ostao je ovdje dvadeset godina, sve do onog dana dok ga nisu uništili. Zar mi ne bismo mogli početi drugačije razmišljati?

Postavio je to pitanje s gorčinom u glasu, ali očito nije očekivao odgovor. Dok su jahali dalje, on je razmišljao.

Za vrijeme rata je često jahao uz Jeffa. Jeff je uvijek preuzimao vodstvo kad bi situacija postala opasna. Na Jeffa se moglo oloniti. Uvijek je pronalazio najbolja rješenja. Vjerojatno će i sada njegova odluka biti dobra.

Reb je u to čvrsto vjerovao.

Osvrne se i pogleda Ollieja. Oh, taj jadni, neobuzdani mladić. Možda će ga ovo opametiti.

Bila je već duboka noć kada su izašli iz jednog klanca i našli se pred Golden Cruzom. Stari grad kopača zlata je nastao još u doba španjolskih osvajača. Tada su se u strmim stijenama bušili prvi rudnici.

U noći se naziralo samo nekoliko osvjetljenih prozora.

Braća su osjećala kao da su iza sebe ostavila nekakav užasan san. Potpuno su iscrpljeni i gladni kao vukovi. Ali ovaj se put isplatio. Ollie je još živ. Uskoro će biti u krevetu pod liječničkom kontrolom.

Reb je vedro uskliknuo i krenuo brže naprijed. Jeff ga je sli-

jedio, vukući za sobom Olliejeva konja.

No tek što su prišli prvim kućama, iz mraka izroni čovjek s puškom u ruci.

Obrati im se oštro:

— Stanite! U grad ne može nitko ući! Obidite Golden Cruz u velikom luku i napustite ovu dolinu!

Jeff i Reb nisu u prvom trenutku shvatili te riječi.

Nisu mogli vjerovati. Zar im se, nakon tolikog puta, zabranjuje ulazak u grad?

Jeff izusti promuklim glasom:

— Brate, vodimo ranjenika koji će umrijeti ako mu se ubrzo ne pruži liječnička pomoć. Moramo ući u grad. Potreban nam je liječnik. Molim te, propusti nas!

Jeff Adams je molio neznanca s puškom. No taj je bio vrlo odrešit:

— Nitko ne može ući u grad! Ovdje vlada opasna epidemija.

* * *

Braća Adams su razmišljala. Oni nisu htjeli prihvatiti takvo objašnjenje.

— Zaraza gadnom bolešću — ponovi čovjek još jedanput. — Ljudi umiru poput muha. Vjerojatno je epidemija nastala zbog vode. Liječnik tvrdi da je posrijedi posebna vrsta tifusa. Dakle, obidite grad u velikom luku. Golden Cruz je okužen i prepun bolesnika.

U tom trenutku Ollie opet zahtjeva.

Jeff i Reb se zagledaše prema gradu. Mogli su vidjeti dosta daleko, jer je cesta bila potpuno ravna.

Iz kuća su probijale zrake

svjetla. Nekoliko konja je bilo zavezano pred jednim trijemom. Mjesto se doimalo normalno, mirno i tiho.

Iznenada iz središta grada odjekne snažna eksplozija. Čini se da je to bila mina. Čulo se kotrljanje stijena i grumenja zemlje.

A tada se začu i radosno uzvikivanje ljudi.

– Nestanite što prije! – glas čovjeka s puškom je postajao sve oštiji.

No dva brata su sada opet bila potpuno budna. Oprezno su promatrala oko sebe.

– Hej – progovori Reb – to je bio dinamit. A tada se začulo klicanje. Čini se da ste nas se samo pokušali riješiti onom pričom o epidemiji. Nama je, vjerujte, potpuno svejedno što se u ovom gradu zbiva. Treba nam samo pomoć. Propustite nas!

U njegovim se riječima mogla osjetiti hladna odlučnost. Bilo je očito da će Reb Adams izboriti prolaz.

Čovjek uzvikne i podigne pušku.

Jeff Adams ga je preduhitrio. Brzo je izvukao revolver i pucao.

Metak je pogodio široku puščanu cijev i odbacio je u stranu. U tom je trenutku čovjek već pritisnuo obarač, ali je njegov metak odletio uvis.

Reb podbode konja i krene naprijed. Kad je prišao čovjeku, sagne se i lupi ga po glavi drškom revolvera.

Tada krene u grad. Jeff je prije nepuna tri mjeseca bio u Golden Cruzu, pa se prilično dobro snalazio. Hotel je bio u blizini.

No prije nego što su dospjeli do hotela, na ulicu je izišlo ne-

koliko ljudi. Bili su naoružani.

Čovjek s drvenom nogom promuklim glasom upita:

– Što se dogodilo? Tko je pucao? Niste valjda pucali u našeg gradonačelnika Billa Sandersa? Kakav je to prepad? Napunit ćemo vas olovom ako ovog trenutka ne podignete ruke!

Taj se glas zaista trudio da zvuči što oštrije. Govornik je želio da Jeff i Reb shvate da su upali u opasno gnijezdo.

Ali se pri mjesečevu sjaju vrlo dobro vidjelo da su to samo siromašni građani.

Reb reče ljutito:

– Dovedi smo ranjenika, koji će umrijeti ako mu liječnik smjesta ne pomogne. Treba nam krevet i liječnička pomoć. Ona budala na ulazu u grad nije nas htjela propustiti. Pričao nam je o nekoj epidemiji. Pa čak i ako ovdje hara tifus, mi ćemo ostati. Samo nas pokušajte izbaciti! Gdje je vaš liječnik? Neka dođe u hotel!

Potjera svog konja, držeći u desnoj ruci uperen revolver. Propustili su ga. Stigao je do hotela, sišao s konja, ali je i dalje u ruci držao kolt.

Građani su za to vrijeme stajali nasred ulice, promatrajući nemoćno braću Adams.

– Neka nam dvojica-trojica ljudi pomognu ponijeti brata u najbolju hotelsku sobu!

Tek što je to izgovorio, iz hotela izide mlada žena. Čini se da je s prozora vidjela što se događa, pa progovori:

– No, pomozite im, ljudi! Zar ste uistinu potpuno ludi? Pomozite ranjeniku!

Lupne ljutito nogom po da-

skama hotelskog trijema i vikne nekoliko imena:

— Charley, Cane, Arch Harris, krenite! — A što ste učinili našem čuvaru? Jeste li pucali na njega? — upita braću Adams.

— Ne, samo smo mu izbili pušku iz ruke i ostavili kvrgu na glavi — odgovori Reb gorko.

— Dovest ćemo liječnika — reče ona. — Zovem se Judith Anderson. Moj otac je vlasnik ovog hotela. Učinit ćemo sve da pomognemo ranjeniku. Oprostite zbog ovako neljubazna dočeka. Bojimo se bandita.

— Nismo banditi — promrmlja Jeff i side s konja. — Hvala vam na pomoći, gospođice Anderson.

Minute su prolazile, ali nitko nije dolazio. Braća su se uznemirila.

Jeff je prišao prozoru i pogledao napolje. Pružao mu se pogled na cijalu ulicu, do samog izlaza iz grada.

Čovjeka, koji je pokušao spriječiti njihov ulazak, upravo su podizali sa zemlje. Nekolicina ljudi mu je pomagalo, dok je teturao prema kućama.

Iznenada se opet začuše povići. Jedan čovjek je glasno vikao u noći:

— Jube Walker je nestao! Tražite Juba Walkera! Ne smije nam pobjeći!

Jeff i Reb se trgnuše. Poznawali su Juba Walkera. Taj momak je bio u Kilroyevoj bandi. Kilroyevi su u svojim pohodima u Meksiko, gdje su krali stoku, ponekad sa sobom vodili i pedesetak jahača. Među njima je često bio i Jube Walker.

Čini se da su ga građani Golden Cruza zatvorili, a sada im

je pobjegao. Iskoristio je nepažnju građana koji su bili zaokupljeni dolaskom braće Adams u grad.

U tom su se gradu očito događale čudne stvari koje braća Adams zasad još nisu mogla odgonetnuti.

Iznenada ugledaju jedan lik kako trčeći izranja iz jedne od mračnih uličica. Za njim su, pucajući, potrčala dva-tri građana, ali ga nisu uspjela pogoditi. Trčao je brže od njih. Na rubu grada okrenuo se i iz revolvera opalio nekoliko hitaca prema progoniteljima. Zatim nestane u mraku. Bio je to Jube Walker.

Nitko ga nije slijedio. Očito su se građani uplašili jer je Walker bio naoružan.

Reb Adams reče suho:

— U ovom gradu nema ljudi koji su se u stanju boriti. Ovdje žive propalice i starci. Čudim se da su uopće uspjeli uhvatiti Jubea Walkera. Vjerojatno je bio pijan kad su ga uhapsili. Želio bih znati što se to zbiva u ovom gradu. Zacijelo je to nešto vrlo neobično.

Jeff mu nije stigao ništa reći. Pred vratima su se začuli djevojčini koraci.

— Otvorite vrata, molim vas! — viknula je.

Reb je brzo poslušao. Ušla je s punim rukama. Donijela je lonac kipuće vode, svežanj čistih marama i spužvu.

— Vjerojatno ćete ranjenika prvo oprati, zar ne? Donijet ću još vruće vode i čiste ručnike. U susjednoj je sobi stol i svjetiljka. Doktor će uskoro stići.

— Hvala vam — reče Jeff Adams.

Gledali su se nekoliko sekunda. Djevojka je srednjeg rasta,

skladno građena. Doimala se vrlo sigurno i samosvjesno. Očito je bila naviknuta na život među muškarcima. Bila je crvenokosa i imala je zelene oči.

Uskoro je stigao i doktor John Gerald. Doteturao je u sobu poput bijelobradog morža.

Kosa i brada su mu potpuno mokri. Zacijelo je gurnuo glavu u hladnu vodu, da bi se otrijeznio.

Šutke je gledao Jeffa i Reba. Tada pride Ollieju.

— Gotovo ste ga ubili! — promrmlja. — Zar je morao prevaliti toliki put?

— Da — odvratilo kratko Jeff. Doktor nije više postavljao pitanja. Otvorio je torbu, izvadio instrumente i stavio ih u vrelu vodu.

Tada dohvati bocu rakije, otpije gutljaj i zatrese glavom.

— Brr — reče — nikada prije nisam htio piti ovako loše piće, ali sada nemam drugog izbora.

Okrene bocu i njen sadržaj prolije po Olliejevoj rani.

— To je jedino čime mogu dezinficirati ranu — promrmlja. — A sada pridržite čvrsto ovog mladića. Kad počnem vaditi metak iz noge, osjetit će bol koja budi i mrtve...

Nakon tih riječi počne tražiti metak. Jeff i Reb držali su čvrsto Ollieja koji se grčio od boli.

Judith Anderson je pomagala doktoru. Činila je to vrlo spretno. Očito joj nije prvi put da pomaže pri takvim liječničkim zahvatima. Doktor je znao svoj posao. To su Jeff i Reb zaključili već po njegovim prvim potezima.

Uskoro je našao metak. Tada

na ranu stavi zavoj i polije ga ostatkom rakije.

— Više od ovoga se ne može učiniti — tiho će doktor. — Dosta je krvario, ali to je bilo dobro. Metak nije ozlijedio čašicu koljena. — No, dobro. Koliko mi možete platiti za ovo?

Jeff Adams odvratilo teško:

— Žao mi je, doktore. Imamo samo nekoliko centi. A moj brat Reb...

Naglo prekine jer nije htio ispričati da je Reb prije dvadeset i četiri sata sav svoj novac izgubio za kockarskim stolom.

— Doktore, uzmite mog konja. Tu je, pred hotelom — reče tada.

— Ili moga — umiješa se Reb s kiselim osmijehom. — A možete dobiti i konja vašeg pacijenta. Imate velik izbor...

U sobi je nastala tišina. Liječnik i djevojka gledali su mršave, iscrpljene i neobrijane mladiće.

— Slijedi li vas netko? — iznenada upita doktor.

Oči su mu se zacaklile iza naočala. Usprkos velikoj količini alkohola koji je popio, doktor je još mogao izvući prave zaključke.

Jeff kimne glavom.

— Slijede nas Kilroyevi. Naš brat se sukobio s Joeom Kilroyem. Ubio je svog protivnika, a sam je ranjen. Zbog toga su sada za nama. Nećemo dopustiti da ga ubiju. Bit će borbe u ovom gradu. Žao mi je.

„Pogleda djevojku i reče:

— Izazvali smo mnogo neprijava...

Izenada se doktor glasno nasmije. Bio je to smijeh pun sarkazma.

Djevojčine oči su se raširile.

Zacijelo se prestrašila. No to ne potraja dugo. Doimala se opet odlučno i hrabro.

Doktor se i dalje smijao, lupajući se pri tom po bedru. Tada skine naočale i obriše suze.

— Eto, takav je život! — izusti tada. — Sve se uvijek odvija drugačije nego što bi ljudi željeli.

Tada se zagleda u braću.

— Jesu li Kilroyevi blizu?

— Vjerojatno — potvrdi Jeff.

— No možda će se zaustaviti pred gradom i malo predahnuti. Pretpostavljam da će u grad stići još prije svanuća.

Doktor se više nije smijao.

— Ovaj je svijet stvarno lud — reče on. — Malo prije je Jube Walker pobjegao iz grada. On će zacijelo susreti Kilroyeve i ispričati im što se događa u gradu. A kad oni to saznaju, neće doći u grad samo zbog vaših skalpova.

Zašutio je i počeo spremati svoje instrumente u torbu.

— A koji je to razlog zbog kojeg će doći? — upita oprezno Jeff.

Doktor mu ne odgovori, ali Judith Anderson reče tiho:

— U gradu ima mnogo zlata. Slučajno je otkrivena zlatna žila, najbogatija koja je ikad pronađena u Arizoni. Srušio se zdenac na središnjem trgu. Iz njega smo crpli najbolju i najbistriju vodu. Zbog toga smo se odlučili da ga popravimo. I tamo, gdje se srušio zid, pronađena je bogata zlatna žila. Starosjedioci ovog grada uvijek su vjerovali da takva žila postoji negdje u ovom kraju. Zbog toga nisu odselili oдавде. I moj otac je također bio uvjeren da će se ovdje jednog dana naći takvo

bogato nalazište. No zlatna žila pripada svim stanovnicima grada. Nema ih baš mnogo. Zlato se vadi već prilično dugo. Ono je gotovo potpuno čisto. A iz stijena se vadi bez mnogo teškoća. Jedna smjena izvadi zlata u vrijednosti deset tisuća dolara. To je najveće i najbogatije nalazište zlata koje je ikad postojalo. Prije nekoliko dana u grad je stigao Jube Walker i otkrio je što se ovdje zbiva. Uхватili smo ga zbog toga jer je ranio dva naša sugrađana. Sada je pobjegao i sigurno se već sastao s Kilroyevima. O njima smo i mi već čuli. Znamo da su revolveraši i banditi i da s njima jašu ljudi poput Jubea Walkera. Vjerujem da Kilroyevi sada ne dolaze više samo kao osvetnici svoga brata, već prije svega da pakupe zlato.

Ona završi. Bila je vrlo mirna.

Braća su se zagledala u djevojku, koja se iznenada okrene i reče:

— Moram ovo ispričati svim građanima! Moram ih upozoriti na opasnost!

Za njom su krenuli i Adamsovi.

III

Reb je promatrao tamni usjek klanca na ulazu u grad.

Prošla je gotovo cijela vječnost prije nego što se vratio Jeff. Donio je kruh, sušeno meso, nekoliko jabuka, i dvije boce vode.

Šutke su počeli jesti, a pogled im je bio stalno prikovan na klanac. No iz tog se smjera nije čulo ništa.

Borili su se s umorom. Nisu ostali dugo sami. Netko se približavao brzim koracima.

Bila je to Judith Anderson.

— Donosim vam jaku kavu — obrati im se tiho. — Ljudi u gradu razmišljali su o bijegu, ali se boje da će ih banditi slijediti. Drugi izlaz iz grada vodi u puštinju. Te ljude treba razumjeti.

Jeff je šutio. Pio je vruću i jaku kavu.

— Koliko dugo živite ovdje?

— upita je on nakon nekog vremena.

— Moja majka je otišla sa mnom odavde. Ostao je samo otac. Sagradio je hotel i klonuo. Kad je većina građana napustila grad, nije više smogao hrabrosti da i on to učini. No moja majka se nije htjela prepustiti sudbini. Otišle smo. Godinu dana nakon toga, majka je umrla. Vratila sam se da još jednom vidim oca. Željela sam da taj posjet potraje samo nekoliko tjedana. Oca više nisam mogla napustiti. Trebao je moju pomoć. Prije nekoliko dana, kada je otkrivena zlatna žila, pomislila sam da će i za nas početi novi život. Svim ovim nesretnicima je sudbina dodijelila golem poklon. Ovih se dana činilo da će svatko od njih moći ostvariti sve svoje nekadašnje snove. Ali razbojnici, Kilroyevi, sve će to srušiti poput kule od karata. Jeff, shvatila sam da ovi ljudi nigdje ne mogu imati sreće. Čak i da posjeduju sve blago ovog svijeta, oni ga ne bi mogli zadržati. Svatko im može oduzeti što god zaželi. Otići ću odavde. Žao mi je oca, ali ja ne mogu više živjeti u tom gradu među tim ljudima.

Nastavila je nakon kratke stanke:

— Tek sada shvaćam majku.

Morala je otići iz ovog grada, jer se bojala života u njemu.

Jeff ju je potpuno razumio.

Blizina djevojke ga je uzbuđivala. Osjećao je neku bliskost s njom, kao da su se poznavali već godinama.

Položio je ruku na njeno rame i odjednom je osjetio kao da mu je struja prošla tijelom.

— Vratite se u grad — promrmlja. — Ne mogu vas duže zadržavati. Skoro će jutro. Pogledajte, tamo se uždiže prva magla. Još je prozirna, ali će se uskoro zgusnuti. Idite u grad, Judith!

Tada se ona prigne k njemu. Položila mu je ruke oko vrata i poljubila ga. Osjećao je pri tom kucanje njena srca. Čvrsto ju je zagrlio i na čas zaboravio na sve što ga okružuje, a i na ono što ga tek očekuje. U tim trenucima bio je kao u nekom snu. Osjetio je da je djevojka za njega važnija od ičeg na svijetu.

Razdvojili su se.

— Zašto ste me poljubili, Judith? — upita iznenađeno. — Gotovo se i ne poznajemo. Vi ne znate...

Ona se podigne i poravna haljinu.

— Ne — odvrati ona. — Ne poznamo se. I dosad još nisam ovako zagrlila muškarca. Ali sam sada morala. Drugačiji ste od ostalih u ovom gradu. Želite se boriti, suprotstaviti se napadu. Ovi ljudi navikli su na teškoće i pomirili su se sa sudbinom. Možda ćete uskoro umrijeti, Jeff Adams. Zbog toga sam vas morala poljubiti. Razumijete li? Morala sam vam nešto dati!

Nakon tih riječi uputi se prema gradu.

On je u tom trenu osjetio bijes prema Kilroyevima.

Napunio je pušku. Bila je to potpuno nova puška tipa Remington, kojom se moglo pucaati izvanredno brzo. I Reb je imao takvu pušku. Kad su ih nakon rata pustili iz zarobljenštva, nekoliko su se tjedana zadržali u Kansas Cityju. Reb je tamo zaradio puške na kocki s jednim oružarom.

Ovdje, u Arizoni, takve su puške bile prava rijetkost.

Jeff se približi Rebu i lagano ga dodirnu vrškom čizme.

– Hej? – trgne se Reb. Bio je zadrijemao. Sada, očito, nije bio svjestan gdje se nalazi.

– Ustani i uzmi svoju pušku. Kilroyevi bi mogli naići svakog trenutka.

– No dobro. Imam ja poklone za njih – tiho će Reb i pljune u stranu. Zatim nagne iz boce s vodom.

Tada ponovi:

– Da, imam nešto za njih – nekoliko veselih, vrućih malih olovnih momčića.

Nakon tih riječi zašute obojica i zagledaju se prema kanjonu. Magla je postajala sve gušća.

– Moramo prići bliže – odlučio Jeff.

– Svakako – potvrdi Reb i priđu mračnom izlazu iz kanjona.

– Pokušat će proći pokraj nas u grad – mrmljao je Jeff.

– Tada će nas napasti s više strana. Mi ih zbog toga ne smijemo pustiti u dolinu. Iđi malo dalje, udesno, Reb. I ne propustaj nikoga!

– Neću – odvрати odlučno Reb. Bio je oštar poput odmet-

nika. Jeff je znao da je u tim trenucima vrlo opasan.

Reb je krenuo udesno. Tamo je bilo nekoliko stijena i žbunja. Bio je to dobar zaklon.

Jeff je ostao na cesti. Magla mu je već dopirala do ramena. Ako bi se sagnuo, bilo bi ga teško otkriti.

Kad je ugledao jahače, nije se uplašio. Dolazili su potpuno tiho. Zacijelo su kopita konja umotali u krpe. Ineće bi se već prije čuo topot.

Njihovi su se obrisi doimali avetinjski. Iz magle su izvirivala samo leđa i glave njihovih konja. Činilo se kao da jahači plivaju kroz jezero puno mlijeka. Sagnuli su se uz sam vrat životinja, očekujući da sloj magle postane još deblji. Ipak su prema gradu krenuli prije nego što ih je potpuno obavila. Morali su krenuti, jer bi inače postalo presvijetlo pa ni magla ne bi pomogla. Bližila se zora.

– Stanite! – oštro vikne Jeff. Oni se zaustaviše.

– Je li tu netko od braće Adams? – upita netko od razbojnika

– Ovdje je Jeff Adams!

– No dobro, prijatelju. Želimo u grad samo da popijemo viski i doručujemo. Pobijedili ste! Vašem Ollieju ne možemo ništa, jer je u sigurnom gradu i pod zaštitom građana.

Želimo samo...

– Ne pričaj mnogo – prekinu ga Jeff. – Znam vrlo dobro što je vaš cilj. U grad ne možete! Ako se pokušate probiti silom, zadržat ćemo vas mecima. Okrenite se i vratite odakle ste došli!

Prošlo je nekoliko sekunda, a onda se začu jaki glas:

– Naprijed, momci!

Krenuli su. Četiri jahača odmah se odvojiše. Pokušala su proći pokraj Jeffa u dolinu.

Ostala su petorica jahala ravno na njega.

Jeff je počeo pucati. Pogodio je prvog konja, koji je u padu srušio druga dva. Pucao je nevjerovatno brzo, a desno od sebe čuo je i pucnjeve svog brata.

Jedan od dvojice jahača, koji su ostali u sedlima, pojurio je prema Jeffu. Spretno je jahao, a svaki pucanj iz revolvera pratilo je teksaškim krikom.

No Jeffa nije uspio pogoditi.

Jeff je opalio i čovjek sklizne iz sedla i dokotrlja se do njegovih nogu.

Bio je to Bill McClellan, jedan od najvažnijih Kilroyevih kompanjona.

Jeff odskoči i povuče se prema gradu da ga banditi ne dočekaju s leđa.

U magli ugleda jahača. Povuče obarač, ali puška ne opali. Bila je prazna. Izvuče revolver i otvori vatru. Jahač odgovori pucnjima i bljesak njegova revolvera Jeffu je dobro ocrtao cilj. Iznenada osjeti bol poput udarca bičem. Jedan metak mu je okrznuo rebra, ali se srušio i konj njegova protivnika.

Povukao se još malo prema gradu. Zdesna je čuo pucnje svoga brata. I Reb se povukao prema gradu, kako bi spriječio bandite da ga odsijeku od Jeffa.

Pucnjava je trenutak prestala. Čuli su se samo glasovi bandita. Jedan glas poviče:

– Krenimo, momci! Sada ćemo pješice! Kad pregazimo ovu dvojicu, grad nam je otvoren! Bit će to vrlo jednostavno! Ide-mo!

– Mene su pogodili – začu se nečiji jauk.

– A Bill se ne miče – javi se neki drugi glas. Nakon nekoliko sekunda opet se začu taj glas, no ovog puta uspaničeno:

– On je mrtav! Bill je mrtav! Moj brat Bill je mrtav, zar ne čujete?

Jeff Adams uzdahne kad je to čuo.

Dakle, još jedan mrtvac. Nakon Joea Kilroya, sada je, znači, i Bill McClellan mrtav. Sukob koji je počeo prepirkom oko jedne djevojke, postaje sve krvaviji.

IV

Magla je postajala sve gušća. Vidljivost je smanjena na samo nekoliko metara.

Taj trenutak najgušće magle Kilroyevi su propustili zbog toga jer je upravo tada Don McClellan otkrio da mu je brat mrtav.

Začu se povik:

– Momci, što je? Ozlijedili su dvojicu od nas! Zašto ne napadamo? Što se to događa s vama?

– Pokušajmo pješice! Hajdemo, momci!

Bio je to mukli glas Hogjawa Haggartyja. Znači da je on opet preuzeo vodstvo u svoje ruke. Tako je bilo uvijek kada bi se njegovi nećaci pokolebali.

U međuvremenu je Jeff Adams opet napunio pušku. Klečao je iza stijene, koja nije bila mnogo veća od ovce.

Vidjelo se vrlo loše. Na nebu su zvijezde lagano blijedile, a s istoka se probijale tek prve zrake sunca.

Iznenada osjeti snažno strujanje zraka iz kanjona prema

pustinji. Taj se vjetar uvijek pojavljivao u isto vrijeme i prestajao bi tek navečer.

Taj je vjetar i spasio braću Adams. O njemu Kilroyevi nisu vodili računa. Već prvi nalet vjetra počeo je rastjerivati maglu.

Prignuti napadači postali su opet vidljivi. Bili su već vrlo blizu, samo desetak metara od Adamsovih.

Jeff je opet zapucao. Pogodio je jednog bandita, a ostala su se dvojica zaklonila iza stijena. I oni su počeli pucati na njega, pa je i Jeff potražio zaklon. Jedan metak je okrznuo stijenu. Krhotine kamena ozlijedile su Jeffovo lice. Osjetio je kako mu se krv slijeva niz obraz. Desno od njega odjekivala je Rebova puška usred revolverskih pucnjeva. Tada se začu i Rebov kolt. Ponekad se čuo i Rebov teksaški poklik, onaj koji je naučio u građanskom ratu.

Reb se borio odvažno i divlje. Nije imao manje sreće od Jeffa. Obojica su još sposobni za borbu.

Tada nastupi tišina.

Vjetar je i dalje rastjerivao maglu. Postajalo je svjetlije. Jutro je osvijetlilo cijeli taj kraj.

Reb poviče:

— Kako si, Jeff?

Reb nije udaljen više od stotinu koraka. Imao je dobar zaklon iza stijena, te je lako otklanjao svaki pokušaj opkoljavanja.

— Sjajno, brate! — odgovori Jeff.

Pokušao je da mu glas zvuči divlje i metalno jasno, iako ga je površinska rana pekla.

— Ranio sam dvojicu a jed-

nog teško — začu se opet Rebov glas.

Jeff nije uspio odgovoriti jer su napadači opet počeli pucati. Bio je to samo izraz njihova bijesa.

Jeff je razmišljao.

Situacija se činila prilično dobra. Reb je jednog od napadača teško ranio. Znači da se taj više ne može boriti. Dvojicu je ranio. Dakle, Reb ima posla još s dvojicom ranjenih i jednim neozlijeđenim protivnikom. S njima će izići na kraj.

A Jeff?

Bill McClellan je mrtav, a jedan je ranjen — vjerojatno Lewis Kilroy. U drugom njegovu napadu on je pogodio još jednoga. Prepoznao ga je. Bio je to Jubbe Walker, bjegunac iz grada. Znači stigao je do Kilroyevih.

Jeffu je preostala borba s Hogjawom Haggartyjem i Abeom Kilroyem.

Do sada su braća imala prilično sreće. Ali sreća vrlo brzo okreće leđa. Jeff je to znao iz vlastita iskustva. Hogjaw Haggarty i Abe Kilroy nisu za potcjenjivanje. Svaki od njih bi se i potpuno sam mogao nositi sa Jeffom Adamsom. Ako im uspije da ga uklješte između dvije vatre, uskoro će biti gotov.

Ako obuzdaju želju za osvetom, najvjerojatnije će dovesti pomoć. Imaju vremena gotovo cijeli dan i slijedeće noći mogli bi zauzeti grad i osim osвете, dobiti i zlato.

Jeff ugleda Abea Kilroya kako trči. Zapuca. Pogodio ga je u petu, ali dok je pucao i Jeff se otkrio. Hogjaw Haggarty ga je posljednjim metkom iz kolta pogodio u vrh lijevog ramena. Bila je to samo površinska ra-

na, ali je boljela i prilično krvavila.

Jeff maramicom pritisne ranu. Neko je vrijeme vladala tišina. Tada se začu glas Hogjawa Haggartyja.

— Bradshaw! Hej, Bradshaw, možeš li jahati?

— Mogu! Ranjen sam samo u ruku. To je, u stvari, ogrebotina. Mogu jahati i boriti se.

Odjaši do logora Jackson-Hole. Nadi tamo nekoliko ljudi i dovedi ih ovamo! Pokušajte da stignete prije mraka. Kreni, Bradshaw!

Bradshaw odgovori potvrdno. Njega je Jeff već upoznao. Bio je napola Indijanac. Poput zmije provlačio se između stijena, koristeći se svakim zaklonom. Od Jeffa je bio udaljen oko sedamdesetak, a od Reba tridesetak metara. Reb je zapucao, ali ga nije pogodio. Tada započinu pucati i ostali napadači.

Jeff opali nekoliko hitaca. No nije uspio spriječiti Bradshawa da dođe do konja i popne se u sedlo. Udaljenost je bila velika za Jeffov karabin. Da je imao tešku pušku tipa Spencer mogao bi i iz ove daljine izbaciti Bradshawa iz sedla. Sada je već nestao u kanjonu i uputio se prema logoru Jackson-Hole. To mjesto Jeff nije poznao, ali je čuo o njemu. Bila je to nekakva velika pećina, koja je nekolicini bandita služila kao sklonište. U ovom je kraju bilo mnogo takvih skrivenih logora. Kad je Kilroyevima trebala pomoć za koji od njihovih pothvata, regrutirali su ljude iz tih logora.

Bradshaw će vrlo lako skupiti nekolicinu odmetnika. Bilo je tiho. Nitko nije pucao. Protivnici su se pritajili iza zaklona.

Bio je već dan. Sunce se pojavilo iznad brežuljaka.

I u gradu je vladao mir. Jeff se nekoliko puta osvrnuo i svaki put je njegova ogorčenost i prezir prema tim stanovnicima postajala sve veća.

Koliko će još dugo Reb i on izdržati napade razbojnika i spriječiti ih da obiju Ollieja i ugrabe zlato?

Vjerojatno samo do noći! Reb i Jeff su sada već bili blizu samog ulaza u grad. Kad padne mrak, napadači će vrlo lako zaobići Reba i u grad ući s druge strane.

Kad se Jeff ponovo osvrnuo prema gradu ugleda doktora Johna Geralda, koji im je dolazio u susret!

Doktor je tim postupkom porastao u Jeffovim očima. I porred litara ispijena viskija, još je znao što mu je dužnost.

Nosio je staru crnu torbu s instrumentima, da može previti ranjenike.

— Nemojte pucati, momci! — vikne. — Ne dolazim zbog toga da sudjelujem u vašoj razonodi, već da zakrpam ono što se može. No, kome je najpotrebnija pomoć?

Stajao je između Abea Kilroya i Jeffa Adamsa, koji su, naravno, još bili u svojim zaklonima.

— Idite prvo do mog brata Lewisa — zamoli Abe Kilroy.

— Slažete li se s tim, Jeff? Je li i vama potrebna moja pomoć? — upita John Gerald.

— Obavite prvo posao oko tih budala — odvrati Jeff. — Moje ogrebotine možete zaviti na kraju.

John Gerald krene prema sti-

jenama iza kojih je bio Lewis Kilroy i ostali ranjenici.

Liječnik je imao tamo vrlo mnogo posla. Pojavio se tek nakon jednog sata. U međuvremenu su protivnici mirovali.

Doktor pride Jeffu. Bio je zadihao, a lice mu je bilo crveno i oznojeno. Kleknuo je pored Jeffa.

— Onom Lewisu Kilroyu će ostati ukočena ruka — promrmlja doktor. — Jubeu Walkeru je metak prošao kroz rame. Moram otići do njihove druge skupine. Jedan od momaka tamo ima metak u boku. Ali ni vama se baš ne piše dobro. Uskoro Kilroyevima stiže pojačanje. A tada ste izgubljeni. Zao mi je zbog toga.

Kad je razderao Jefovu košulju i ugledao ranu, otpuhne.

— Staviti ću čvrsti zavoj, koji će stisnuti rubove rane — reče.

— Ovako dugačku ranu neću zašivati. Djeluje kao da je od udarca sablje. Vi ste stvarno čvrsti momci. Uspjet će vam da se međusobno poubijate. Mrtve, na žalost, ne mogu više oživjeti.

Radio je brzo i spretno. Uistinu je bio izvanredan liječnik.

Kad je završio, pruži Jeffu bocu s vodom. Pošto je Jeff otpio nekoliko gutljaja, doktor ode bez riječi. Ni Jeff ne reče ništa.

Bilo je već podne kad je doktor završio posao i vratio se u grad.

— Uskoro ćemo imati vaše skalpove — poviče Abe Kilroy.

Jeff mu ne odgovori. Bilo bi to besmisleno. Završna borba će ionako početi tek navečer.

Prvo ih je ugledao Abe Kilroy. Nije mogao vjerovati svojim

očima. I Jeff Adams se iznenađio kad je ugledao skupinu naoružanih građana kako, predvođeni doktorom, dolaze iz grada.

Jeff je u ratu mnogo puta doživio da se mirni građani iznenada uključe u borbu.

Abe Kilroy pozove ujaka:

— Hogjaw, vidiš li ovo?

— Vidim, Abe.

— Neće se valjda boriti protiv nas?

— Čini se da hoće, Abe! Imaju i nekoliko dalekometnih pušaka za lov na bizone. S njima mogu ostati izvan dometa našeg oružja i pucati na nas bez ikakve opasnosti. Abe, moramo se povući u kanjon. Krenimo!

— Ali ne smijemo izaći iz zaklona! Tada će na nas pucati Jeff Adams. A Reb Adams će pucati na ostale!

U glasu Abea Kilroya osjećao se nemir. Nije vjerovao da će se dogoditi nešto takvo.

Ali to je bila istina.

Gradani su imali nekoliko dalekometnih pušaka. S njima su mogli pucati na veću daljinu od Kilroyevih, koji su, poput svih revolveraša, sobom nosili samo revolvere. Bili su sigurni da će se uvijek moći približiti protivniku.

Sada su stvarno bili u klopci. Gradani su pred sobom imali idealne ciljeve. Nisu se smjeli pomaknuti iz zaklona.

Hogjaw Haggarty je znao kad je bitka izgubljena i kada je trenutak za predaju.

Poviče Jeffu:

— Hej, Adams! Jeff Adams!

— Da, Haggarty?

— Predajemo se! Samo nam dopustite slobodan odlazak!

Hoćeš li pucati ako napustimo zaklon i odemo?

Jeff Adams se gorko nasmije.

— Sve je ovo bilo nepotrebno, vi budale! — reče on. — Pucat ću u vas ako ne odbacite oružje. Ako se želite povući, možete samo bez oružja!

Abe Kilroy opsuje i počne prijetiti, ali ga njegov ujak opomene da drži jezik za zubima. Hoggaw Haggarty odbaci revolvere. Tada ustane i počne trčati. Trčao je prema kanjonu gdje su pasli njihovi konji.

Abe Kilroy je slijedio ujaka.

Zaustavili su se samo da pomognu ranjenicima koji su ležali iza stijena.

I Reb je dopustio banditima da pobjegnu.

U međuvremenu su doktor Gerald i nekolicina građana već stigli do Jeffa. Svi su gledali prema kanjonu.

Kilroyevi su stavili tijelo mrtvog Billa McClellana na konja. Morali su pomoći i Lewisu Kilroyu da se popne u sedlo.

Tada nestanu u kanjonu.

— Natjerali smo ih u bijeg — reče tiho Windy Longfellow.

— Sve je bilo tako jednostavno... — čudio se i Bill Senders.

— Siguran sam da se neće zadržavati u kanjonu. Imaju ranjenike kojima je potreban krevet i krov nad glavom — javi se doktor John Gerald.

Pogleda ljude oko sebe.

— Kad su ljudi počeli napuštati naš grad, svi ste postali plašljivci. Golden Cruz je postao grad kukavica. Sada opet postoji nada da Golden Cruz ipak još nije izgubljen grad. Želio bih vam reći mnogo toga. Okupimo se za jedan sat u salunu. I vi, Jeff i Reb Adams! Za

jedan sat. Kilroyevi nam vjerovatno još neko vrijeme neće praviti neprilika.

V

Bio je to pomalo čudnovat sastanak. Makar se on odvijao u prljavu salunu Papago, osim Judith došle su i ostale žene iz grada, njih četiri.

Doktor je sjedio na starom buretu iza pisaćeg stola. Počeo je smireno:

— Otvaram sastanak građana Golden Cruza.

Pripalio je cigaru, pa nastavio:

— Predlažem da Jeffa i Reba Adamsa proglasimo počasnim građanima Golden Cruza. — Tko je protiv?

Ne javi se nitko. Doktor se okrene Billu Sandersu.

— Bill, vi ste gradonačelnik Golden Cruza. Obavite svoj posao!

Bill Sanders je očigledno bio zatečen. Prešao je rukom preko lica. Tada kimne glavom i gledajući u braću Adams reče:

— Ovim ste vas dvojica imenovani počasnim građanima Golden Cruza. Dobivate biračko pravo, kao i pravo da se ovdje nastanite. Možete izabrati bilo koju od napuštenih kuća.

Kad je to izgovorio, okrene se doktoru i upita gotovo sarkastično:

— Čemu sve ovo? Počasno građanstvo Golden Cruza ne vrijedi pišljiva centa. Osim toga, tko zna da li će naši novi sugrađani uopće željeti da žive ovdje?

— Zacijelo hoće — odgovori doktor. — Kao počasni građani dobit će udjela u zlatu poput

svakog od nas. To se podrazumijeva. Ili, možda ne?

Pogledom prijede po licima okupljenih.

Nitko nije proturiječio, makar je svima bilo potpuno jasno da se sada zlato neće dijeliti na petnaest, već na sedamnaest dijelova.

John Gerald nastavi:

— A sada, da vam rečem koji je glavni razlog našeg sastanka.

U dvorani se osjećala napetost. Svatko se pitao čime ih to doktor želi iznenaditi.

Doktor se okrene prema Windyju Longfellovu.

— Windy, što misliš učiniti sa svojim dijelom dobiti od zlata?

Windy Longfellow je mnoge godine proveo kao stručnjak za eksplozive i predradnik u rudnicima. Radio je taj posao sve dok u jednoj eksploziji nije izgubio nogu.

Windy razmisli.

— Ni sam još ne znam — promrmlja. — Da Golden Cruz nije ovako pust grad, nikad ne bih ni odlazio oдавде. Ovdje je i grob moje žene, a meni samom ne treba baš mnogo toga. U nekom drugom gradu ću se vjerojatno osjećati izgubljen. Ovdje sam među prijateljima. Šteta što ćemo se morati razići i...

Glas mu utihne. Nekoliko muškaraca i žena potvrdno su kimali glavama.

Doktor se nasmije i lupi dlanom po stolu.

— Svi vi treba da ostanete u ovom gradu i ulijete Golden Cruzu novi život — reče vrlo ozbiljno.

Okupljeni građani gledali su ga zaprepašteno.

Tada prezrivo progovori Bill Sanders:

— Ali mi živimo u mrtvom gradu, koji ne samo da je odsječen od svijeta, već se nalazi na samom rubu pustinje poput kakva usamljena otoka. Sa svojim ću dijelom otići u neki ljepši grad. Otvorit ću lijepu i veliku trgovinu u glavnoj ulici. Ja...

— Ali sve to možeš ostvariti i ovdje, Bill — prekine ga John Gerald.

Tada podigne kažiprst.

— Ohrabrilo me to što smo se danas svi držali zajedno kako bi otjerali neprijatelja. Vjerujem da ćemo i ubuduće biti složni. Imamo mogućnosti da Golden Cruz procvjeta. U ovom bi gradu uskoro moglo biti mjesta za tisuću stanovnika. Golden Cruz bi opet mogao postati značajno središte cijelog ovog kraja. I pustinja bi se mogla natapati! Zemlja je vrlo dobra. Nedostaje samo vode. Ali ako je dovedemo, nicat će nova naselja i stotine farmi.

Svi su šutjeli. Bili su uistinu iznenađeni doktorovim prijedlogom.

— To sve bi postigli uz pomoć našeg zlata? — upita netko sumnjičavo.

Svi su nepovjerljivo pogledali u doktora. Zar ih želi nagovoriti da izgube svoj dio dobitka u zlatu za neku suludu ideju?

— Zlato nam je potrebno samo kao početni kapital — objasni John Gerald. — Tada ćemo izvući deseterostruku korist. Vaši ulozi će postati deset puta veći! Vaš grad će procvjetati! A vi ćete postati najvažniji i najutjecajniji građani ovog kraja. Jer mi ćemo osnovati rudarsko društvo — Rudarsko društvo

Golden Cruz. Možemo platiti prvorazredne stručnjake – inženjere, trgovce, graditelje. Treba nam jaka građanska straža, a morat ćemo izabrati i predstavnike zakona. Trebat će otvoriti ponovno i poštansku liniju. Trebat će nam i mlin za rudu, kao i jedna topionica. Da bi nam potok postao koristan, moramo ga pregraditi. Moramo napraviti mnogo toga! Svi ćemo postati ponosni na ono što ćemo postići. Jeste li me shvatili?

To pitanje je postavio zbog toga jer je primijetio da ga njegovi sugrađani gledaju s nedoumicom, kao da misle da je poludio.

– Hej, ali ovdje se ne može naći više zlata – dobaci netko. – Slučajno smo pronašli jednu zlatnu žilu, ali svi znamo da zlata ovdje više nema...

– Nije riječ samo o zlatu – vikne John Gerald. – Nećemo tražiti zlato! Vadit ćemo bakar i srebro! Čujete li? Bakrene i srebrne rude ima u velikim količinama. A sve ove budale traže isključivo zlato.

Malo predahne, a zatim nastavi s obrazlaganjem plana:

– Neki od vas znaju da sam kao mladić studirao i nekoliko semestara geologije. Kasnije sam se ipak odlučio za medicinu. Prošlih sam godina posjećivao napuštene rudnike. Pronalazio sam bogata nalazišta bakra. Ima i srebra, ali da bi se eksploatacija isplatila, mora se vaditi u velikim količinama. Za to je potreban i veliki početni kapital. Mi ga imamo. Nekadašnji tragači za zlatom nisu uspjeli spoznati tu mogućnost. Ideja mi je sinula kad smo otjerali Kilroyevu bandu. Iznenada

sam se ohrabrio. Ipak smo sposobni i za velike pothvate! Trebamo svima pokazati da nismo kukavice. No u tome nam treba i pomoć iskusnih boraca, koji će nam postati ravnopravni partneri u podjeli dobiti, kako bi i oni dali sve od sebe za ostvarenje našeg cilja. Zbog toga sam i predložio da se Reb i Jeff Adams proglase počasnim građanima Golden Cruza i da dobiju udjela u raspodjeli zlata. Trebaju nam takvi ljudi. Svatko od nas će dobiti neki zadatak. Ali najvažniji će biti naša zaštita. Razmislite o svemu ovome! – Nakon večere opet ćemo se naći ovdje u salunu da popričamo još malo o tome.

Jeff i Reb Adams su bili premoreni da bi mogli razmišljati o riječima Johna Geralda. Smjestili su se u dvokrevetnu sobu u hotelu, odmah do Olliejeve, i čim su legli, utonuli su u dubok san. Jeffu je san bio posebno potreban jer je izgubio dosta krvi.

Probudili su se tek slijedećeg jutra.

Sjeli su na rubove kreveta.

– Ne izgledaš baš dobro, Jeff – reče Reb. – Tako otprilike izgledaju strašila.

– Ni ti ne izgledaš mnogo bolje – odvrati Jeff.

Ustane i ode do ogledala. Pogleda se i promrmlja:

– Mislim da nema smisla da se prepiremo oko izgleda.

Osvrne se i na stolici ugleda njihovo rublje i košulje. Bilo je oprano i izglacano. Bio je tu i pribor za brijanje, kao i dovoljno vode. – Uskoro ćemo izgleda

dati bolje – reče Jeff i počne sapunati bradu.

Za nešto više od pola sata krenu u Olliejevu sobu. Onaj je čvrsto spavao. Groznica je pustila i vjerojatno je Ollieju bolje.

Dolje, u blagovaonici, već ih je očekivala Judith s doručkom. Bila je dobro raspoložena. Kad ju je Jeff pogledao, oči joj zasjaše.

– Sjednite – reče. – Ove smo noći stražarili u kanjonu. No Kilroyevi i njihova banda se nisu pojavljivali. Građani su opet na sastanku s doktorom. Sve ih više oduševljava njegov plan. Sve mi se ovo čini poput nekog čuda. Oh, već sam ih sve zamrzila zbog toga jer su bili tako nepokretni i nesigurni. Bili su zadovoljni time da žive u mrtvom gradu, gradu koji nema nikakve budućnosti. No od jučer se sve izmijenilo! Kada su jučer odjekivali pucnji, u ovim se ljudima nešto počelo mijenjati. Naročito se to moglo vidjeti na doktoru. Počeo je uistinu velik pothvat i mislim da će ga i ostvariti.

Postavila je pribor na stol i nestala u kuhinju. Jeff i Reb se pogledaju.

– Oni nas trebaju kao revolvraše – promrmlja Reb. – Žele nas uzeti kao partnere. Naravno zbog toga jer trebaju pomoć naših revolvra. Pošto smo im pokazali kako se može izaći na kraj s bandom poput Kilroyevih, oni misle da smo mi pravi ljudi za njih. Što ćemo napraviti. Jeff? Ti odluči! Za vrijeme rata uvijek si donosio najbolje odluke. Pouzdajem se u tebe. Judith stigne s poslužavnikom, na kojem su bili krasni odresci.

jaja na oko. luk, salata i pečeni krumpir. Bilo je to pravo jelo za dvojicu izgladnjelih. Donijela im je i mlijeko i kavu.

Čula sam vaše glasove u sobi, pa sam imala dovoljno vremena da vam ovo priredim.

Judith sjedne uz njih, natoči šalicu kave i pogleda prija li im jelo.

– Da li bih se mogao oženiti s vama? – upita Reb. Ona se nasmije i odmahne glavom.

– Već sam obećana – promrmlja i pogleda Jeffa.

Reb zapita:

– Tko je taj sretnik?

– Ne zna se još sasvim sigurno je li baš sretnik – smijala se Judith. – Bacila sam se njemu o vrat i poljubila ga. Možda se njemu uopće ne sviđa taj stil. Nije baš tako čest slučaj da se djevojka tako vlada.

– Oh, to ovisi samo o okolnostima u kojima se ljudi nalaze – promrmlja Reb. – Zašto se niste bacili meni oko vrata, Judith? Ja bih to znao ocijeniti.

Prije nego su mogli nastaviti veseli razgovor, otvore se vrata i uđu tri čovjeka. Bili su to doktor, Bill Sanders i Tom Anderson.

– Sve sam ih pridobio – reče doktor John Gerald Jeffu i Rebu. – Želite li nam se pridružiti?

Reb pogleda u Jeffa.

A Jeff na trenutak pogleda u Judith. Ona je imala poluotvorena usta. Zadržavala je disanje. U njenim zelenosivim očima moglo se pročitati veliko iščekivanje.

Ali tim pogledom ona nije molila. A niti je bilo što obećavala. Shvatio je da mu prepušta

slobodan izbor u donošenju odluke.

Jeff kimne i reče:

— Pridružiti ćemo se. Golden Cruz će postati krasan grad.

Doktor podigne ruku:

— Sada moramo raditi brzo. Zlato treba odnijeti u Phoenix. Napisao sam već nekoliko pisma. Vas dvojica ćete morati prenijeti zlato. Treba nam sitan novac, a ne u velikim novčanicama. Naš plan možemo početi ostvarivati samo s velikom početnom količinom gotova novca. Vi ćete zacijelo trebati bar dva tjedna da sve uredite i s novcem se vratite u Golden Cruz. U međuvremenu, ni mi nećemo sjediti skrštenih ruku. A sve će ovisiti o tome da li ćete uspjeti odnijeti zlato i vratiti se s brdom novca. Vaš zadatak je najteži i najvažniji. Bit će to vrlo opasan put. Ako Kilroyevi ili neki drugi banditi doznaju što nosite, pratit će vas i napadati. Cijeli naš plan sada ovisi o vama.

Njegove riječi su postajale sve tiše.

Jeffovo lice je bilo potpuno mirno. Nije pokazivao da je iznenađen što im povjeravaju tako veliku svotu novca. Jeff Adams je imao oblo lice s izraženom bradom, pravilnim nosom i muškim usnama. Plavkos je, a koža mu je preplanula.

Reb Adams je taman poput Indijanca, ali je inače vrlo sličan bratu.

Reb upita:

— Zar ćete nam povjeriti sve zlato? Nećete li time cijeli svoj ulog staviti na samo jednu kartu? Jeff i ja smo obični siromasi. Možda se nećemo uspjeti oduprijeti iskušenju i...

— Smiri se, Reb i razmisli — hladno ga prekine Jeff. — Doktor zna da ćemo učiniti sve da obavimo taj zadatak. Ollie ostaje ovdje. Ollie je na neki način talac. Zar ne, doktore?

— Čini se da je tako — promrmlja doktor i nastavi:

— Imamo otprilike dvije stotine kilograma zlata.

Igramo veliku igru. Kod nas ostaje vaš mali brat. On je na neki način naš talac. Ne želimo se ispričavati zbog toga. No vama je pružena izvanredna šansa. Svaki od vas je već postao vlasnik udjela od po deset tisuća dolara. U roku od dvije godine vaš će se udio udesetorostručiti. Ovakvu priliku nikad niste imali.

— Da, to je istina — ozbiljno će Jeff Adams.

Reb je šutio i razmišljao. Da, stvarno je to izvanredna prilika. Dolazak u Golden Cruz im je otvorio vrata da postanu imućni. Ali morat će se boriti za to. Čvrsto, lukavo i hrabro!

— Kada ćete moći krenuti? — upita John Gerald.

— Smjesta — odgovori Jeff i dodirne zavoj na nozi.

Jahanje za njega neće biti baš jednostavno. Ipak, dovoljno je čvrst da i to podnese.

— Pripremit ćemo vam sve — reče doktor. Potpuno se izmijenio. Oči su mu iza jeftinih naočala sijale oštrije. Lice mu je postalo strože i mirnije. Činilo se kao da počinje novi život. Ovaj plan ga je potpuno zaokupio. Prije je sva svoja sjećanja topio u alkoholu, a sada je spoznao i drugu mogućnost — borbu za novi grad. Uhvatio se ukoštac s velikim ciljem.

Jeff i Reb ostanu uz Judith. Ona reče:

– Jeff, vjerujem da bi se vi vratili čak i da Ollie ne ostaje ovdje. I vi želite pridonijeti našem planu. Sve će sada krenuti samo od sebe. Doktor je počeo. Svi želimo ponešto pridonijeti a i vas dvojica. Sada ću te opet zagrliti i za rastanak te poljubiti po drugi put.

– Vjerujem – promrmlja Jeff – da će mi to donijeti sreću. Ti si divna djevojka, Judith.

VI

Tri dana nakon toga Phoenix je ležao pred njima. Kilroyevi se duž cijelog puta nisu pojavljivali.

Reb reče promuklo:

– Ja ovo jednostavno ne razumijem. Zar je moguće da nisu ništa dočuli o ovom našem izletu i da još vjeruju da je zlato u Golden Cruzu?

Jeff odmahne glavom:

– Kilroyevi nisu blesavi, a naročito to nije njihov ujak Hoggaw Haggarty. Zacijelo su poslali svog čovjeka do Golden Cruza. A taj nas je morao primijetiti. Ali su Kilroyevi vjerojatno pretpostavili da ćemo se morati vratiti u Golden Cruz s novcem.

Krenuše oprezno glavnom ulicom. Tu i tamo su bile skupine ljudi pred salunima. Svi su ih znatiželjno gledali.

Braća Adams osjećala su kako svi zagledaju njihov teret. Dobro se vidjelo da njihovi konji nose malen ali vrlo težak teret.

Svi su već vjerojatno zaključili da je riječ o zlatu.

Jeff i Reb se zaustave pred bankom.

Promatrači su očito sad već sasvim sigurni u to što Adamsovi nose. Jeff uđe u banku. Namještenik ga pogleda, procjenjujući ga. Jeff je neobrijan, prašan i umoran od duga puta.

– Čime vas mogu uslužiti? – upita službenik pomalo s visine. Vjerojatno je pomislio da je Jeff došao moliti kredit.

– Donosim oko dvije stotine kilograma zlata i želio bih ga prodati – reče Jeff. – Pozovite direktora.

Nije prošlo ni pola minute, a on je svoju želju već ponavljao i direktoru. Nekoliko minuta nakon toga službenici su već unosili vreće sa zlatom u banku.

Uskoro se pojavi i šerif. Postavio je nekoliko pitanja o porijeku zlata. Pozvali su i stručnjaka za ispitivanje kvalitete zlata. Jeff i Reb su u međuvremenu sjeli u najudobnije naslonjače u direktorovu uredu.

Jeff je izvadio službeno pismo koje je ponio iz Golden Cruza i reče naravno:

– Zlato pripada Golden Cruzu. Potječe iz bogata nalazišta, koje je slučajno otkriveno kad se srušio stari zdenac u središtu grada. Dobili smo zadatak da prodamo ovo zlato po tržišnoj cijeni. To sve piše i u ovom pismu. Molim vas, odmah ispitajte zlato, izvažite ga i nama dajte potvrdu o primitku. Moj brat i ja ćemo ostati dva dana. U međuvremenu ćete se vi moći pobrinuti za novac. Trebaju nam sitne novčanice. Odnijet ćemo ih u Golden Cruz. Tamo je potreban novac jer su otkrivena i

bogata nalazišta srebra i bakra...

Jeff ukratko ispriča o planovima koji su se već počeli ostvarivati u Golden Cruzu. Znao je da će se ta priča uskoro raširiti i da će zainteresirati mnoge ljude.

Dva sata kasnije Jeff i Reb već su ležali u dobru hotelu. Njihovih pet konja smjestili su u obližnju staju.

U Jeffovoj torbi bila je potvrda o primitku zlata u banku. Tu je torbu stavio ispod svog jastuka. Revolver također.

Bilo je ukupno stotinu osamdeset i pet kilograma zlata. Banka se obavezala da će cijelu količinu otkupiti po tržišnoj cijeni. To je dobar posao i za banku jer, naravno, kupovna cijena zlata niža je od stvarne vrijednosti.

* * *

Bilo je podne kad su legli. Spavali su do slijedećeg jutra.

U sobu su naručili obilan doručak.

Imali su dovoljno vremena da se uredi. Obrijali su se, a zatim se okupali u drvenoj kadi. Da bi sprali sa sebe naslage prašine, trebalo im je dosta vode, koju im je u sobu strpljivo donosio hotelski momak.

Kad su se uredili, bilo je vrijeme da razmisle o povratku. Očekivale su ih velike opasnosti.

Neće biti baš jednostavno prenijeti dvije stotine tisuća dolara do Golden Cruza. U Phoenixu gotovo svi znaju koliko su zlata donijeli.

Na putu prema Golden Cruzu zacijelo je već mnogo jahača

koji su krenuli u potragu za srećom. Tako je uvijek kad se negdje otkrije zlato.

A drugi ljudi će pažljivo promatrati kretanje braće Adams. Bilo je gotovo nemoguće neopaženo krenuti na put prema Golden Cruzu.

Dok je češljao mokru kosu, Reb se obrati Jeffu:

— Oni u Golden Cruzu od nas očekuju čudo. Bilo bi bolje da se taj novac ostavi u banci i prenese u više navrata, u manjim količinama. Uskoro će prema Golden Cruzu biti uvedena i poštanska linija, kao i teretna kola. Moglo se...

— Golden Cruzu je potrebno mnogo novca — prekine ga Jeff. — Moramo smisliti kako da se provučemo s novcem. Isprlikama se nećemo moći izvući pred ljudima u Golden Cruzu. Ollie je kod njih. Pa čak i da nije, mene privlači život u tom gradu. Golden Cruz može cvjetati kao i ovaj grad. Reb, za takve izgledе vrijedi nešto i riskirati!

— Da — reče Reb. — A osim toga tamo je i ona lijepa djevojka Judith, zar ne? Poljubila te je i ti već vjeruješ da joj nešto značiš. Sada si spreman žrtvovati čak i vlastitu kožu za Golden Cruz, jer te čeka ta djevojka!

Jeff ne odgovori na te prilično sarkastičke bratove riječi. Izide iz sobe i side niz stepenice. U predvorju je bilo nekoliko ljudi.

Bio je tu predstavnik poštanske linije, vlasnik jedne velike trgovine, uz još nekolicinu inženjera i rudara. Tražili su informacije o Golden Cruzu. Pri svom dolasku Reb i Jeff već su podijelili nekoliko pisama u ko-

jima je Golden Cruz pozivao na uvođenje poštanskog prometa do njihova grada; na otvaranje trgovina...

Dok je Jeff odgovarao na pitanja, Reb iziđe na ulicu. Čuo je Jeffove riječi:

– Potrebno nam je mnogo toga u Golden Cruzu. Plaćamo gotovinom. Kad bih ja imao prodavaonicu, već bih poslao na put nekoliko kola s robom. Bilo bi dobro da već danas krenu i prva poštanska kola. Isplatio bi se na putu prema Golden Cruzu ostvariti nekoliko postaja u kojima bi se mogli izmjenjivati konji. Tako se ne bi moralo putovati duže od sedamdesetak sati. Golden Cruz će opet živjeti. To je sasvim sigurno. Dvije stotine tisuća dolara je dovoljno za početni kapital, koji će otvoriti nove rudnike i biti dovoljan za prve kopove. Kasnije će već biti dovoljno bakra i srebra. Iskoristite šansu!

Reb je slušao kroz otvorena vrata. Nasmije se u sebi jer je Jeff govorio kao da je on gradonačelnik Golden Cruza.

Reb pomisli kako će Jeff uskoro imati prilično uspjeha kao poslovan čovjek. Ona crvenokosa i zelenooka djevojka očito je u njemu probudila i druge sposobnosti.

Reb se osvrne. Osloni se o zid banke. Izvadi duhan i potraži papirić. No u džepovima više nije imao ni jednoga, te krene u salun. Zatraži paketić cigaretnih papirića, a uz to i čašu piva, koju popije u jednom dahu.

Tada počne zamatati cigaretu u smeđi svilenkasti papir. U salun uđe dva čovjeka. Bila su prašna i umorna od puta.

Prepoznao ih je istog trena.

Bili su to ljudi koji jašu s Kilroyevima – Ringo Jenkins i Tate Patala. Oslonili su se o šank oko Reba. Vjerovali su da su ga time uklještili. Naručiše pivo i nazdraviše Rebu.

– Dugo se nismo vidjeli, Reb

– progovori Ringo Jenkins.

– Bili ste dosta brzi u posljednje vrijeme – doda Tate Patala, dok su njegove male oči zasvjetlucale.

– Prijedite na stvar, momci, prijedite na stvar! – promrmlja Reb i puhne im dim u lića.

– Došli smo da vam pomognemo – reče Ringo Jenkins. – To vam se vjerojatno neće sviđati. Ali cijela gomila bandita već očekuje vaš povratak prema Golden Cruzu. Pokušat će da se domognu vašeg novca. To ni u kojem slučaju ne smijemo dopustiti! Tate Patala i ja ćemo vam pomoći. Shvaćaš li, Reb?

– Sve je to besmisleno – odvrati Reb. – Banditi počinju međusobno kopati oči. To je ludost, a vi ste također ljudi.

Oni se srdačno nasmijaše.

– Ni ti ni tvoj brat još ne znate sve. Ali kad doznate, možda će to utjecati na vašu konačnu odluku. Golden Cruz je u rukama Kilroya i McClellana. Ona šačica građana je pod pritiskom pristala da i njih prime za sudionike Rudarskog društva Golden Cruz. Osnovali su policijsku četu grada. Abe Kilroy je postao šef te čete. Kad dođe vrijeme za to, Hogjaw Haggarty će biti izabran za šerifa. Čekaju vas. Bit ćete primljeni kao drugi građani. Mi smo upravo dojahali i prilično smo umorni. Pričekajte s odlaskom, dok se nas dvojica ne ispavamo. Naša će vam pomoć biti potrebna.

Spustili su čaše i izišli iz saluna.

Reb ostane još koji trenutak. Razmišljao je o onome što je upravo čuo.

Bilo je sigurno da su Kilroyevi i njegovi pomagači postali sudionici velikog posla i da drže Golden Cruz pod svojom kontrolom.

Što se može učiniti protiv njih?

Postoji li mogućnost da predstavnika zakona zamoli za pomoć?

No Reb je znao da je odgovor na to pitanje negativan. U cijeloj Arizoni zakon se malo poštuje. Red je očuvan u samo nekoliko gradova, no oni su okruženi razbojnicima.

Reb je to znao, kao što je to znao i svaki stanovnik Arizone. Za Golden Cruz nema pomoći. U Arizoni se gradovi snalaze kako znaju. Reb Adams se osjećao kao da je pijan.

Iziđe iz saluna i ugleda brata na drugoj strani ulice. Mahne mu i dođe do njega. Ispriča mu novosti. Stajali su uz jedno pojiło i Jeff se zapilji u vodu. Promatrao je mušicu, koja je upala u vodu i pokušavala se izvući.

Nakon nekog vremena Jeff progovori:

— Znači, Kilroyevi i njihovi prijatelji silom su uspjeli ući u posao Golden Cruza. U prvo vrijeme oni neće biti opasni, jer se sada moraju vladati pristojno. Ne smiju učiniti ništa što bi spriječilo razvoj posla u gradu. Vjerujem da će oni sada biti spremni raditi s građanima ruku pod ruku.

Zašuti i zagleda se niz ulicu. Tada reče:

— Sve je to zakuhao Hogjaw

Haggarty. Prije nego su krenuli u potjeru za nama, već su saznali što se događa u Golden Cruzu. U gradu postoji izdajnik koji Kilroyevima prenosi sve naše razgovore i planove. Hogjaw Haggarty je lukav lisac. Smjesta je shvatio golemu šansu. Osvojili su grad i građani nisu imali drugog izbora, već da ih prime kao ortake. Možda su pokušali steći povjerenje građana. A građani vjeruju da će se uskoro u Golden Cruz naseliti mnogo ljudi, koji će pridonijeti da broj bandita ostane u manjini. Tako će se, vjeruju oni, moći otarasiti Kilroyevih. Mi moramo s novcem u Golden Cruz, Reb. Ne postoji nikakva druga mogućnost. Moramo otići. Ne samo zbog Ollieja, već i zbog građana koji su, uostalom još naši partneri. Moramo im pomoći! Kladim se da će nas Kilroyevi dočekati prijateljski. Jer oni ne mogu svoj plan započeti pucnjavom ili ubojstvima. A naročito ne protiv nas koji smo donijeli novac u Golden Cruz i koje će zbog toga ljudi vrlo cijiniti. Sutra ćemo s novcem i ovom dvojicom razbojnika krenuti prema Golden Cruzu.

VII

Bila je to gomila novaca. Kad su ga slijedećeg dana u kasno popodne tovarili na konje, oko njih se okupilo više od stotinu promatrača. Činilo se kao da Jeff i Reb Adams sami kreću na put s tako golemom svotom.

Odjahali su uz obalu rijeke prema zapadu.

Kad se smrklo, stigli su do prijelaza preko rijeke.

Ušli su s konjima u vodu. Njihov odlazak na put je bio tako

izračunat da točno u ovo vrijeme stignu do tog mjesta.

Voda Salt Rivera je konjima dopirala do trbuha. Na drugoj strani rijeke očekivao ih je Ringo Jenkins.

— Cijela gomila jahača krenula je prema zapadu — reče on. — Prije nego saznaju da smo na drugoj obali rijeke, mi ćemo biti u priličnoj prednosti pred njima. Kasnije ćemo se opet vratiti na drugu obalu.

— Da — promrmlja hladno Jeff. — Morat ćemo jahati dulje obilaznim putem.

Krenuše dalje. Uskoro naidoše i na Tatea Patalu, koji je odjahao kao izvidnica.

Patala se nasmije hladno.

— Mi smo prilično čudno društvo, zar ne? Na neki način smo ipak partneri jer su se Kilroyevi odrekli Olliejeva skalpa. Što se mene tiče, nikad nisam vjerovao da mogu ovako mirno jahati uz dvije stotine tisuća dolara. Zar vi ne zaželite da nestanete s tim brdom novca i tako prevarite one budale iz Golden Cruza?

— Želiš li to, Patala? — upita Reb.

— Možda! Tako bi svaki od nas dobio po desetak tisuća dolara, zar ne?

— Jašimo dalje! Tate Patala naprijed, a ti Ringo budi otraga kao pratnja — naredi Jeff.

Poslušali su ga. Uskoro su braća opet jahala zajedno.

Reb reče:

— Ovo je najludše što nam se moglo dogoditi. A što ćemo ako ova dvojica revolveraša imaju nalog da nas napadnu i donesu novac u Golden Cruz umjesto nas?

— Vjerojatno i imaju takav

nalog — odgovori Jeff. — No, zacijelo će pričekati s tim. Prvo moramo prevaliti dugačak put kroz pustinju. Napadat će nas banditi. Vjerujem da će nas se pokušati riješiti tek ispred Golden Cruza, kad budemo nadomak cilju.

* * *

Još su se u toku te noći udaljili od rijeke. Zastali su pred jutro i odmorili se do poslijepodneva.

Cijelu su slijedeću noć provele u sedlu. Drugog jutra nadoše se na jednoj okuci rijeke. Okolica je bila pusta i bez ikakva traga života.

— Danas uvečer će nam trebati dosta sreće — reče mirno Jeff. — Kad padne mrak prijeći ćemo rijeku, a onda nastaviti prema brežuljcima na sjeverozapadu. Ako nas sreća posluži, nećemo zaglaviti u pijesku u rijeci.

— Oh, znam jedan dobar prijelaz — naceri se Tate Patala. — Samo ćete morati spojiti svoja lasa. Kraj užeta ću vezati sebi oko pasa. Tako ćete me moći izvući ako zabunom zagazim duboko. Bit ću vaš predvodnik. Vidite, koliko korist imate od nas? Vi i Golden Cruz trebate biti zahvalni Kilroyima i dobrom ujaku Hogjawu. Poslali su vam u pomoć svoje najbolje ljude.

Reb pljesne rukama i reče:

— Da je naša stara baka živa, vjerojatno bi vam poklonila po par vunениh čarapa.

Patala pocrveni:

— Nadam se da ću ti uskoro izbiti nekoliko zubi, ti šaljivčino!

— Samo bez svade — umiješa

se Ringo Jenkins. — Naređeno nam je da pomognemo braći Adams kao pravi prijatelji i da ne počinjemo nikakve prepirke. Mi smo svi sada građani Golden Cruza i kao takvi smo partneri.

— Smijem li vas poljubiti u čelo, veličanstvo? — upita Reb s hinjenom brižnošću.

Patalina ruka krene prema revolveru.

Ali je Jeff Adams bio brži. Tate Patala i Ringo Jenkins su stručnjaci i znaju da su brzi na revolveru. Ipak, sada su vidjeli takvu brzinu koja se može usporediti samo s najiskusnijim revolverašima.

Doimali su se kao da ih je netko lupio po nosu.

— Tate je vrlo nagle čudi — reče pomirljivo Ringo Jenkins. — Mora se priučiti na Rebov način izražavanja. Jer Reb očito nije želio biti baš tako podrugljiv. Reb je divan momak, s kojim je pravo veselje jahati divljinom.

Nakon tih riječi napetost je popustila.

* * *

Kad se smračilo, krenuli su prema rijeci. Uskoro su stigli do pješčana obronka.

Spojili su svoja lasa i Patali dodali jedan kraj. Vezao je uže oko pasa i krenuo s konjem u vodu. U prvi mah je nagazio na živi pijesak, no nakon kraćeg traženja u mrkloj noći pronašao je pravi put. Za njim krenuše i ostali.

Na drugu su obalu svi stigli. Nastaviše put.

Nekoliko minuta nakon njihova prijelaza do rijeke stigne desetak jahača.

Zaustavili su se, psujući. Sjedili su na umornim konjima. Da je Ringo Jenkins ostao još dvije minute na stražarskom mjestu s kojeg je promatrao okolicu prije prelaska rijeke, zacijelo bi ih ugledao.

Ipak sada je to bilo nepotrebno.

Jer ti se jahači u ovako tamnoj noći više nisu usuđivali da prijedu rijeku.

Zbog toga su i psovali. Njihov voda reče gorko:

— Da je posrijedi i sav novac ovog svijeta, ne bi me mogao natjerati da zaglavim u pijesku. Čini se da smo zakasnili samo nekoliko minuta. Inače bi vidjeli i mjesto na kojem su braća Adams prešla rijeku. Zna li netko od vas kakav siguran prijelaz?

Ne oglasi se nitko.

Samo jedan od jahača reče:

— Braća Adams su nas, a i neke druge, prilično povukli za nos. Jahali smo za njima potpuno beskorisno. Cijelu su noć u prednosti, jer prije svitanja nećemo moći naći siguran prijelaz. Najbolje da odustanemo, momci! Sva muka je bila beskorisna.

Svi su mrmljali i psovali. Samo je netko dodao:

— Bit će mi još teže ako netko drugi uspije Adamsovima oduzeti novac.

* * *

Braća Adams i njihovi pratioci jahali su cijelu noć. Tek kad je svanulo, zaustave se i predahtu.

Jeff Adams reče mirno:

— Mislim da smo izišli iz opasne zone. Jašući cik-cak zacijelo smo uspjeli zavarati bandite

koji su nas pratili od Phoenixa. Izgubili smo prilično vremena i jahali obilaznim putovima, ali su banditi još više zaostali tražeći naše tragove. No, dobro, mi...

Zastao je tek toliko da izvuče revolver i uperi ga u iznenadne bandite, Ringa Jenkinsa i Tatea Patalu.

Tada nastavi:

— ... se sada možemo odreći vaše vrijedne pomoći. Uzet ćemo vaše oružje i čuvati ga. Tako ćemo svi bezbrižno jahati. Da ste naoružani, morali bismo mnogo više paziti na vas.

Govorio je prijateljskim tonom.

Ali Ringo Jenkins i Tate Patala nisu odgovorili prijateljski. Izgledali su kao da ih je netko dobro ispljuškao.

Tada Tate Patala duboko udahne i počne psovati i prijetiti.

Ringo Jenkins ga umiri:

— Suti, Tate!

Kad se Tate Patala umirio, Jenkins odmahne glavom i tužno pogleda u braću Adams.

— Prijatelji, ne možete tako postupati s nama. Postali smo pravi drugovi i prilično smo dobro surađivali. Tate Patala nas je preveo usred noći preko opasne rijeke. Koliko vam vjerujemo dokazuje i činjenica što smo dopustili da nas iznenadiš revolverom. Dakle...

— Previše pričaš, moj dobri i dragi prijatelju i druže — prekine ga Reb. — Mi vam ne želimo oderati kožu već vas i dalje smatramo dobrim prijateljima. Već sam vam prije ponudio poljubac u čelo. To činim samo kad sam prema nekom naklonjen. No sada, dajte oružje. Mo-

glo bi vas još negdje na putu do Golden Cruza zasvrbjeti. Zar se još niste uvjerali da mi nismo budale?

Oni ne rekoše ništa. Samo su škripali zubima.

Reb pokupi njihovo oružje i spremi ga u torbu na sedlu.

— Sada možemo dalje — reče Jeff i spremi revolver u korice.

Banditi su ga promatrali.

— Brz si s revolverom — promrmlja Ringo Jenkins. — No ja znam trojicu, koji su još brži: Abe Kilroy, Hogiaw Hagarty i Don McClellan. Oni će...

Zašutio je jer je shvatio da nema smisla previše pričati u ljutnji...

* * *

Dva dana kasnije, u vruće kasno poslijepodne bili su na cilju. Do Golden Cruza je ostalo još samo tri kilometra.

Zaustavili su se, a Jeff se obrati Jenkinsu i Patali:

— Sada ćete dio puta morati pješice. Budući da ne znamo kako će nas dočekati Kilroyevi, ne želimo im dovesti još i pojačanje. Ne mari ako stignete malo kasnije u grad. Ako budete pješaćili malo brže, do večere ste u gradu.

— Zbog ovoga ćemo vas ubiti — hladno reče Tate Patala. — Slabo ste nas nagradili za pomoć. Jednog dana...

Zašuti, stisnuvši debele usnice. Ringo Jenkins nije rekao ništa, ali su njegove oči zlosutno sijale. Bio je blijed.

— Žao nam je — reče Reb. — Ali nemamo druge mogućnosti, zar ne? To je običan, prirodan zakon samoodržanja, po kojem moramo ispitati namjere Ki-

lroyevih, prije nego dopustimo...

— Oh, začepi svoju veliku gubicu! — podvikne Tate Patala. — Tebe mi je već zaista dosta!

Tada skoči s konja. Njegov prijatelj Ringo Jenkins je to već prije uradio, jer nisu imali drugog izbora.

Pred samim kanjonom koji je vodio do Golden Cruza, braća Adams sustignu kolonu kola. Bila je vrlo raznolika sastava. U nekim su bili rudari sa skromnom prtljagom. Bilo je tu i tipičnih farmerskih obitelji. A na kraju kolone je bilo nekoliko krcatih raznom robom.

Braća Adams prestignu kolonu, ujašu u kanjon i odmah zamijete da tamo nema straže.

Znači da je Golden Cruz potpuno otvoren grad. U njega je mogao svatko, tko god je čuo poziv za buđenje tog grada.

Kad su izašli iz kanjona, Reb i Jeff zastanu zaprepašteni promjenama.

Bilo je dovoljno deset dana da u Golden Cruz stignu ljudi i da sve napuštene kuće opet ožive.*

Pred gradom je već bilo nekoliko logora, a stada goveda i ovaca pasla su svuda uokolo. Velikom broju ljudi je trebalo i dosta mesa.

Mnoge nekad napuštene kuće već su bile popravljene. Neke su bile opet obojene u bijelo. Iz dimnjaka je izbijao dim. Bližila se večer, pa su se pripremale večere. Na glavnoj ulici je mnoštvo kola, konja i ljudi.

— Oho — reče Reb čudeći se — sve je moguće u ovoj divljoj Arizoni! Kad smo otišli, Golden Cruz je bio napušten grad u kojem je živjelo dvadesetak umor-

nih ljudi. A sada... Oho, pogledaj ovo, brate!

Jeff se nasmiješi i vrati revolver u korice. Pustili su Patalina i Jenkinsova konja. Životinje odoše do pojila ispred kovačnice koja je bila prva kuća u gradu. Kroz otvorena vrata žarila je crvena svjetlost i čuli su se udarci čekića.

Ritam tih udaraca kao da je označavao novo vrijeme Golden Cruza.

Ali to novo vrijeme je ovdje dovelo i Kilroyeve.

A Abe Kilroy je šef gradske policije Golden Cruza. Jeff i Reb još nisu htjeli povjerovati da je uprava tog grada u rukama revolveraša i vode obitelji koja je poznata po nasilničkim i pljačkaškim pohodima.

Što će se sve izleći iz ovoga?

Jeff i Reb jahali su prema središtu grada. Do tog trenutka ih još nitko nije prepoznao.

Prvi ih je ugledao stari jednogi Windy Longfellow koji pri tom ispusti divlji indijanski poklik.

— Hooiiiiiah! Jiiippiiiii! Stigla su braća Adams! Ljudi, došli su! Prvi sam ih ugledao! Braća Adams nam donose novac! Pogledajte, tri tovara novca! Uspjeli su! Ljudi, sada više nećete žaliti što ste došli u Golden Cruz!

Njegovi povici odjekivali su ulicom i širili se dalje. U jednom su trenu svi stanovnici izišli iz kuća. Dolazili su trčeći sa svih strana.

Bilo je očito da svi ti ljudi posljednjih dana nisu ništa drugo radili, nego očekivali da se braća Adams vrate s novcem, kako bi u Golden Cruzu počeo cvjetati posao.

Sada su Adamsovi stigli.

Jeff i Reb prilično su se teško probijali kroz svjetinu. Isto tako nisu znali kamo da krenu.

Ali Windy Longfellow im dovikne:

— Na trg, mladići! Jašite prema trgu! Tamo u gradskoj vijećnici je ured Rudarskog društva!

Adamsove je okružilo već stotinjak ljudi, a stalno su pristizali ostali iz saluna, hotela, gostionica, trgovina, uličica...

Kad su Adamsovi napustili Golden Cruz, tu je postojao samo salon Papago.

A sada su u tom dijelu grada uočili već četiri. Sva mjesta za zabavu, koja su bila napuštena i opljačkana, opet su otvorena.

Bila je to neka vrst trijumfalne povorke u kojoj su braća Adams stigla do vijećnice. Sa svih su strana odjekivale riječi pohvale o njihovoj hrabrosti.

Bili su junaci!

Dolazak novca ovdje se čekao s dosta bojazni. Sada se ulaganje i rad opet isplate. Zahvalnost mnoštva je bila golema, jer će im već sutra biti isplaćene dosad zaradene nadnice.

Dolazak braće Adams nije izazvao nepravilnosti. Čak i da su se Kilroyevi odlučili na osvetu i borbu, to im sada ne bi pošlo za rukom.

Pri posljednjoj svjetlosti dana stigoše Jeff i Reb pred gradsku vijećnicu. Kuća je bila popravljena i obojena u bijelo. U toku godina imala je više namjena. Bila je najprije zgrada suda, pa zatvor i sada vijećnica.

Pred vijećnicom su stajali starosjedioci grada.

Još iz sedla Jeff i Reb prepoznali su doktora Johna Geralda, Billa Sandersa, gradonačel-

nika, Toma Andersona, Archa Harrisa, Charlyja Poola i Canea Lamma. Oni su bili i glavne ličnosti Rudarskog društva. Pri druži im se i Windy Longfellow.

Doimali su se potišteno.

Pored njima je stajao Abe Kilroy, šef gradske policije.

Kad su ga Reb i Jeff ugledali, još jednom su pomislili kako bi to sve mogao biti san.

Njegov ujak Hogjaw Haggarty, njegov brat Lewis, koji je ranjen u sukobu, Don McClellan i svi ostali njihovi momci nisu bili u blizini, barem koliko su Jeff i Reb uspjeli vidjeti.

Abe Kilroy je stajao uz gradane i na prvi pogled je izgledao poput svih ljudi koji se odavno bore za mir u gradu. Ali bilo je vrlo neobično da se takvu čovjeku povjeri takva dužnost.

Ljudi su se stišali.

Doktor John Gerald upita:

— Jeff, Reb, donosite li novac?

— Dvije stotine tisuća sedamsto i jedanaest dolara u malim novčanicama — odvrati Jeff.

Opet nastane tišina.

Tada gradonačelnik Bill Sanders reče:

— Dobro nam došli! Ovaj vas je grad željno iščekivao! Već se počelo sumnjati da smo sve ove ljude dovukli ovamo samo lažima. Dobro došli, Jeff i Reb Adams! Sidite i donesite unutra novac Rudarskog društva. Pobrinut ćemo se za vaše umorne konje.

*

Desetak minuta kasnije novac je već bio u masivnoj blagajni koja je dopremljena tek jučer i još nije bila plaćena.

U uredu Rudarskog društva nije vladala radost. Jeff i Reb su pretpostavljali da to ima veze s prisutnošću Abea Kilroya, koji je šutke stajao u uglu sobe.

Doktor John Gerald upiše svotu novca u knjigu računa Rudarskog društva.

Time je primopredaja bila obavljena. Tada pristupi Abe Kilroy. Okrene se Jeffu i Rebu Adamsu. Glas mu je bio leden:

— Bili smo posvađeni. Mi, Kilroyevi, smo nagli, zar ne? No ne može nas nitko optužiti zbog toga, jer smo izgubili našeg dragog brata. Sada bi smo željeli mir. Sve smo zaboravili i sav naš utjecaj i snagu uložili smo u ovaj plan. Pravi je užitak iz jednog, gotovo napuštenog, grada opet načiniti oazu punu života i napretka. Izabran sam za šefa gradske policije i siguran sam da će me se svi divlji momci bojati. Dok budem na tom položaju, u ovom gradu neće biti nasilja. Građani će moći živjeti u miru i sigurnosti. Gradsko vijeće je napravilo dobar potez kada je mene postavilo na to mjesto. Želimo mir i sve ćemo učiniti da izgradimo u ovom gradu i ovom kraju novi život. Neka ne bude više nikakvih svada između nas i Adamsovih! Vašeg brata Ollieja nismo ni taknuli. To bi bilo sve!

Zagledao se u Jeffa i Reba nekoliko sekunda. Njegovo mršavo lice bilo je ukočeno. Crveni brk mu je pokrivao usta. Vjerojatno mu nije ni trideset godina, ali se doimao starijim. Crvena kosa mu je dopirala gotovo do ramena. Bila je to moda ljudi poput Buffala Billa, Wilda Billa Hikoka i Kita Carsona.

Iz njegovih se očiju nije mo-

glo ništa pročitati. Bila su poput zatamnjenih stakala, iza kojih je sve vrlo dobro skriveno.

Naglo se okrene i izide iz sobe.

Kad je već bio napolju, Windy Longfellow reče promuklo:

— Taj bandit, taj pokvarenjak! Došli su u grad i iznenadili nas. Prisilili su nas...

— No, dobro — prekine ga John Gerald. Čvrsto se zagleda u Jeffa i Reba. — I dalje računamo na vas. Kilroyevi imaju bandu u gradu, no ipak se vladaju prilično dobro i sudjeluju u gradnji Golden Cruza. Otvorili su dva saluna, jednu igračnicu i hotel s restoranom. Imaju dosta namještenika i predstavljaju veliku snagu. Žele imati cijeli grad pod svojom kontrolom. Kad budu dovoljno snažni, početak će ostvarivati svoje podle ciljeve. Ako tada poštene građani ne budu brojniji i hrabriji...

— Svaki divlji grad kad-tad postane ukroćen — prekine ga Jeff. — Sada nas, molim vas, ispričajte. Moramo vidjeti našeg brata Ollieja. Naravno, ostat ćemo u gradu. I mi smo partneri u Rudarskom društvu.

Reb krene prema vratima. Jeff pode za njim, no onda se još jednom okrene:

— Među starosjediocima Golden Cruza je izdajnik. Kilroyevi su odmah znali što namjeravamo napraviti s novcem, a i to da ćemo se mi vratiti u grad. Znali su to prije nego se pročulo ovim krajem. Već dan nakon našeg dolaska u Phoenix, tamo su se pojavila i dva Kilroyeva revolveraša, koji su već sve znali. Razmislite malo o tome tko je to mogao ispričati Kilroyevima.

Građani izmijeniše poglede.

Tada reče John Gerald tiho:

— Da, to je istina! Jedan od nas starosjedilaca je stupio u vezu s Kilroyevima i javljao im sve naše odluke. U gradu postoji čovjek koji želi sjediti na dvije stolice. Kilroyevi i njihova družina mogli su istog trena shvatiti mogućnosti koje im pruža Golden Cruz. Iznenadili su nas već slijedeće noći, zauzeli grad i natjerali nas da ih prihvatimo za ortake u našem planu. Sada gledaju na ovaj grad kao na kravu koja će moći stalno musti, do posljednje kapi mlijeka.

Pogleda Windyja Longfellowa, a zatim Earla Barneya, vlasnika saluna Papago.

— Vas dvojica ste tada bili na straži — reče. — Pustili ste Kilroyeve i njihove revolveraše kroz kanjon. Jeste li vas dvojica željeli neko osiguranje i zbog toga...

— Vrijedate nas, doktore! — odvrati Earl Barney promuklo. Nakon tih riječi izađe iz sobe. Njegova je čela svijetlila poput svjetiljke.

I Windy Longfellow reče:

— Kako ste tako nešto uopće mogli i pomisliti! Slažem se s tim da nismo dovoljno pazili i da su nas Kilroyevi iznenadili. Ipak, mi nismo izdajice i nismo sklopili sporazum s Kilroyevima. Nikakav!

I on izađe ljutito.

Ostali se u nedoumici zagledaju u vrata što su se zatvorila za njima dvojicom.

— Vjerujem — promrmlja doktor Gerald — da su ova dvojica zaspala one noći kad su bili na straži u kanjonu. Barney je uza se vjerojatno imao i rakiju. Obojica ne mogu izdržati bez alkohola. Zacijelo su se gadno

uplašili kad su ih Kilroyevi razoružali. U tom su strahu vjerojatno sve ispričali. Ali to ionako nije više važno. Vrijeme će pokazati kako da se izvučemo iz svega ovoga. Nadam se da će uskoro poštenih građana biti više nego bandita.

VIII

Jeff i Reb stigoše u hotel. Judith Andersson ih je očekivala u predvorju. Bila je vrlo ozbiljna i blijeda. Kad je ugledala Jeffa, smiješak joj ozari lice. Bio je to osmijeh kojim je pokazala da joj je laknulo što ga konačno opet vidi. Bila je dotad, očito, zabrinuta.

Reba je pogledala vrlo kratko. Jeff joj pristupi i pogladi je po kosi koja je pri svjetlu svjetiljke blještala poput bakra.

— Lijepo je vidjeti te ponovo, Judith — reče joj ozbiljno.

— Mislim da ste vas dvoje neobično i pomalo luckast ljubavni par — mrmljao je Reb, koji je u međuvremenu već stepenicama stigao do drugog odmorišta.

No, oni ga nisu čuli. Gledali su se i bilo im je jasno da ih je rastanak još više zbližio.

Judith se nasmije i korakne u stranu.

— Čeka vas brat. Idite Ollieju. Dobro mu je.

Dva brata požuriše. Preskakali su i po dvije stepenice, iako su bili mrtvi umorni od dugačka puta.

Ollie je sjedio u krevetu i smiješio im se. Ipak, iz njegovih očiju izbijala je ozbiljnost. Doimao se stariji nego prije dva tjedna. Činjenica da se jedva izvukao smrti, prisilila ga je da u ovim trenucima, kad nije više imao

groznicu, ležeći besposlen u krevetu, razmišlja o sebi i budućnosti.

— A sada mi dobro nategnite uši — reče braći. — Znam da drugo nisam zaslužio. No možda ćete mi vas dvojica, jer ste mi braća, dati još jednu priliku.

Sjeli su na krevet, a on im je pričao da će mu noga ubrzo zacijeliti i da će već za dva tjedna moći hodati sa štakom. To mu je obećao doktor. Voli doktora Johna Geralda s kojim je često i mnogo razgovarao.

— Kilroyevi će mi zacijelo jednog dana oderati kožu. Vladaju Golden Cruzom. Jučer se ovdje pojavio Lewis Kilroy. Oporavio se od rane i sada opet tumara okolo. Rekao mi je da i ne pomišljam kako mi je sve oprošteno i zaboravljeno. Oni ne žele gužvu prije izbora za šerifa. Ako dobiju i to mjesto, lako će zavladatai gradom. A tada... Oh, rekao mi je da će mi skinuti skalp zbog toga jer sam ubio njihova dobrog Joea. A i vas dvojicu žele ubiti. Morate mi dati oružje. Želim da ga imam uz sebe.

Jeff Adams reče oprezno:

— Reb i ja imamo u ovom gradu udio od po deset tisuća dolara, koji se još može udese-torostručiti. A za to se već isplati boriti, zar ne?

Time je sve bilo rečeno.

Jeff i Reb su se na ulici pojavili tek slijedećeg dana poslijepodne. Bili su odmorni i dotjerani. Prošetali su gradom da vide promjene.

U Golden Cruzu više nije bilo niti jedne prazne kuće. Naseljene su čak i one polusrušene.

Grad je donio odluku prema kojoj su sve napuštene kuće postale vlasništvo grada. Te kuće su sada iznajmljivane ili prodavane pridošlicama. U gradskoj blagajni se tako sakupilo dosta novca, koji se sada upotrebljava za čišćenje i popravak ulica, odvoženje smeća i za sve ostalo što pridonosi brzem napredovanju Golden Cruza u pravi grad.

Svugdje se gradi i popravlja. Niču trgovine, radionice, hoteli.

Jeff i Reb su se iskreno čudili tom procvatu koji se vidio na svakom koraku. Što sve može učiniti čvrstoća, odlučnost i želja za postizanjem cilja!

Vijest da će se u Golden Cruzu sa dvije stotine tisuća dolara početnog kapitala početi kopati bakar i srebro, bila je dovoljna da privuče radnike i trgovce. No uz njih je došao i ološ, revolv-erai i razbojnici koji uvijek izrone na mjestima gdje se obrće novac.

Braća Adams bila su začuđena i promjenom u razmišljanjima starosjedilaca Golden Cruza. Nekad su bili potpuno rezignirani, bez ikakve nade i želje za promjenom sudbine, a sada su djelovali kao da su potpuno drugačijeg kova, kao da im je udahnut nov, poduzetan duh.

A znali su i tko je potaknuo njihovu poduzetnost. Bio je to doktor John Gerald. Taj čovjek je prestao piti i u jednom trenu pronašao novi smisao života.

Zašto? Koji je razlog bio odlučujući da se čovjek toliko promijeni?

Jeff i Reb su saznali da Kilroyevi imaju vlast nad »slatkim« životom grada.

Pripadaju im tri saluna, hotel i igračnica.

Sva ta mjesta za zabave još nisu potpuno uređena. Kilroyevi će u njih morati uložiti još cijelu gomilu novca.

Zakupljivanje tih kuća omogućilo im je da postanu jaki.

Kontrolirali su sve kartaše i osoblje u svojoj kockarnici, čuvare lokala i barmene.

Ništa manje nije bila važna ni činjenica da su oni, uz pomoć barmena i djevojaka iz saluna, znali što se sve događa u gradu. Nije se moglo dogoditi ništa bez njihova znanja. A kad bi željeli ljude pridobiti za neke svoje ciljeve, to bi najlakše postigli dijeleći besplatno pivo i viski.

Sve su to bile prednosti Kilroyevih.

Tek je sada postajalo jasno zbog čega su se oni odrekli dvije stotine tisuća dolara, koje su mogli opljačkati. Više im se sviđalo imati grad pod svojom vlašću.

No da li će oni stvarno uspjeti da potpuno zavladaju gradom i izmuzu ga poput neke krave?

To su se pitali i Reb i Jeff.

Na uglu kod Golden Cruz saluna susretnu Abea Kilroya.

Hladno se osmijehnuo a oči su mu zasvijetlile. Glas mu je bio vrlo blag kad je rekao:

— Ovo će postati krasan grad. Jeste li prošetali i okolicom? Dvije milje odavde gradi se mlin za rudu. A u dva stara rudnika zlata već sada radi oko dvije stotine ljudi. Samo se sada ne traži zlato, već srebro i bakar. Za nekoliko tjedana već će se moći prodavati čisti bakar i srebro. A to će biti potrebno jer dvije stotine tisuća dolara neće trajati vječno. I...

— Tvoj brat Lewis je prijetio našem Ollieju, a osim toga je vrijeđao Judith Anderson.

Tim riječima ga mirno prekinu Jeff Adams.

Brkovi Abea Kilroya se nadignuše. Ispod njih se pokažu žuti zubi. A u njegovim tamnim očima je zlokobno zasvijetlucalo. Mržnja je strujala iz njega i šibala po bradi Adams.

— Znam to — reče Abe Kilroy. — I sve što moj brat Lewis kaže je istina. Oderat ćemo vam kožu čim to mognemo, bez mnogo buke. Na vašem mjestu smjesta bih nestao iz grada zajedno s Olliejem.

— Ostat ćemo ovdje u Golden Cruzu kako bi iskoristili prvu mogućnost da vas otjeramo iz grada — odirati tiho Jeff.

— No, pokušajte! — ironično će Abe Kilroy i okrene se.

Jeff i Reb su gledali za njim.

— Prilično teško situacija — reče Reb. Nismo dovoljno jaki da bismo mogli potjerati Kilroyeve iz grada. Brate, nalazimo se u gadnoj klopci. Ne razumijem kako to da doktor i svi starosjedioci još vjeruju u budućnost ovog grada. Toliko vjeruju, da su počeli graditi mlin za rudu i topionice.

— U svim gradovima je slična situacija — promrmlja Jeff. — Svugdje postoje loši i dobri građani.

Krenuli su prema zadnjim kućama grada. Iz kovačnice su se čuli udarci čekića.

— Morali bi smo pogledati naše konje — reče Jeff. — Staja je otvorena.

Prešli su preko široke ulice i ušli u dvorište stare štale. I nju je prije nekoliko dana zakupio neki doseljenik.

Jeff i Reb su u polumraku vidjeli samo najbliže boksove za konje. Konji su bili mirni.

U jednom trenu Jeff skoči. Odgurne Reba u stranu, a sam se baci na zemlju i otkotrlja se u drugom smjeru. Tada izvuče revolver.

Iz mračne staje odjeknu pucnji dvaju oružja.

Jedan metak okrzne Jeffovo odijelo.

Kad se kotrljao preko poda, uzdigao je oblak prašine.

Čekao je bljesak revolvera kako bi mogao odgovoriti na pucanje napadača. Ali su napadači bili iskusni i vrlo lukavi. Očito su znati da imaju posla s opasnim protivnicima. Nisu željeli ništa više riskirati. Čini se da nisu mogli dobro vidjeti Jeffa i Reba koji su ležali na podu.

Iznenada se otvore stražnja vrata staje. Na njima se ocrta obris čovjeka. Bio je to samo djelić sekunde. Čovjek je želio u jednom skoku izići iz staje i pobjeći.

Taj je trenutak čekao Jeff. Opalio je nekoliko uzastopnih hitaca, ali nije uspio vidjeti je li pogodio cilj. Čovjek je nestao kroz vrata.

Ali u staji je ostao još jedan napadač.

Stražnja vrata su još otvorena. Što će učiniti drugi napadač?

Njegov partner je pobjegao, a on je u klupci. Mogao je pretpostaviti da će jedan od braće Adams krenuti u drugi kraj štale.

Tada će njemu biti prepriječen put prema izlazu. Držali su ga u škripcu.

Jeff začu Rebov glas:

– Idem oko staje. Dočekat ću ga otraga! Ulovili smo ga!

Reb se uspravi. Pomalo je teturao. Čini se da ga je ipak pogodio metak. Ali nije bio teško ranjen. Inače ne bi uspio otrčati oko staje kako bi zatvorio stražnja vrata.

U međuvremenu se napadač odlučio. Prije nego je Reb stigao do vrata, on pokuša izići. Tijelo mu se ocrtalo na svjetlosti.

Jeffu je preostalo samo da povuče obarač. Čovjek se srušio. Gornji dio njegova tijela je bio napolju, a noge su mu ostale u staji.

Nije uspio pobjeći.

Jeff ustane i potrči prema zadnjem dijelu staje. Stigao je do napadača u istom trenutku kad i Reb. Rebu je krvarila rana na lijevoj ruci.

Braća su gledala čovjeka. Bio je to Ringo Jenkins.

Mrtav je.

– Znači da je drugi momak bio Tate Patala – promrmlja Reb. – Pretpostavljali su da ćemo običi konje. Zbog toga su se sakrili u mračni ugao staje i čekali nas.

– Da – potvrdi Jeff. – Ugledao sam sjenu. Instinktivno sam reagirao kad sam te gurnuo u stranu. Napadači su onda morali brzo pucati.

Odbjegli napadač je morao pobjeći ulijevo. Tamo je imao dobar zaklon između starih kuća, te je sporednim uličicama mogao brzo stići do glavne ulice.

I braća Adams krenuše u tom smjeru.

Nakon desetak koraka naidoše na prvi trag. Bile su to kapljice krvi, koje su se pretvorile u kuglice, kotrljajući se po finoj

prašini koja je prekrivala nabi-jenu zemlju dvorišta.

– Vjerojatno je ranjen u ru-ku – ocijenjeni Reb. – Ovaj će-mo trag moći lako slijediti. Uhvatit ćemo tog momka.

IX

U salunu Golden Cruz još ni-je bilo mnogo gostiju, kad je u njega sav zadihan dotrčao Tate Patala. Nisu još gorjele svjetilj-ke pa je unutra bilo prilično mračno.

Unutra je bilo desetak ljudi. Dvojica su za šankom pila pivo. Barmen je s njima bacao kocki-ce za igru.

Za jednim stolom sjedilo je petero ljudi i kartalo poker. Ho-gjaw Haggarty je promatrao ig-ru s dosta brižnim izrazom lica, jer je igrač kojem je Haggarty iznajmio stol u zamjenu za udio u dobiti izgubio gotovo sav svoj novac.

Haggarty ugleda Tatea Pata-lu. Patala je otišao do kraja šan-ka. Desna ruka mu je bespo-moćno visjela. Haggarty primi-jeti da mu je rukav košulje pot-puno crven od krvi.

U tom trenu netko otvori vra-ta saluna i poviče:

– Pucalo se kod staje. Netko je postavio zasjedu braći Adams.

Nakon tih riječi čovjek ode dalje.

U salunu nastade tišina. Čulo se samo Patalino teško disanje. Zacijelo je brzo trčao. Desnu ru-ku okrenuo je prema zidu da se ne vidi.

Svi su nijemo promatrali Pa-talu.

A Patala je gledao u Hogjawa Haggartyja. Bio je to pogled ko-

jim je tražio pomoć. Haggarty je stajao na stepenicama u dnu saluna. Na prvom odmorištu stepenica bio je postavljen stol za poker.

Haggarty je pogledao Patalu kao da ga vidi prvi put u životu.

Tate Patala uzdahne poput čovjeka koji zna da za njega vi-še nema nade.

Okrene se prema Barmenu.

– Nick, daj mi svoju pušku. Znam da ti je ispod pulta. Nick, slijede me i mogu se obraniti samo uz pomoć tvoje puške.

Barmen pogleda Haggartyja.

On mu odgovori gotovo ne-primjetnim odmahivanjem gla-vom.

Patala je to ipak primijetio i reče:

– To nije pošteno od tebe, Haggarty.

– Izidi iz mog saluna – hladno mu odvrati Haggarty.

– Nije pošteno, Haggarty – ponovi Patala. Skupljao je sna-gu. Tada se osloni na lijevu ru-ku i spretnim skokom preskoči pult. Pri tom je lupio barmena u grudi tako da je snažno tre-snuo o police s bocama pića. Boce su popadale i razbile se o pod.

Patalin cilj je bila sačmarica koju je Nick uvijek držao ispod pulta. Za Tatea Patalu, koji se sada mogao služiti samo jed-nom rukom i koji je bio strašno zaplašen, puška je bila jedina šansa. A iza šanka je mogao na-ći dobar zaklon.

Puška mu se našla u ruci.

No prije nego što je uspio usmjeriti prema stražnjim vra-tima, na kojima se u tom tre-nutku pojavio Jeff Adams, za-čuo se Haggartyjev revolver. On je vrlo brzo izvukao oružje

i pogodio Patalu ravno u glavu.

Haggartyjev glas razbije tišinu koja je nastala nakon pucanja:

— Želio je pucati u tebe, Jeff. Mislim da mi trebaš zahvaliti što si još živ. Ili, možda misliš da si imao neku šansu protiv naboja ove dvocijevke?

Jeff ne odgovori. Samo ga je promatrao.

Kroz glavna vrata uđe Reb. Obojica su u rukama držala revolvere.

Iza Reba je u salun nagrnulo mnogo ljudi. Tu je bio i Abe Kilroy, čovjek privremeno zadužen za mir u gradu.

* * *

Slijedećeg je dana posebna komisija starosjedilaca pregledala rane na ubijenima.

Dokazano je da je Hogjaw Haggarty pucao da bi spasio Jeffov život.

Utvrđeno je i da su braća Adams morala ubiti Ringa Jenkinsa u samoobrani.

Golden Cruz je imao prva dva mrtvaca.

* * *

Slijedećih su dana Jeff i Reb Adams imali dosta posla. Rudarsko društvo, kojem su pripadali i oni, imenovalo ih je nadglednicima kojima je bila dužnost da ne dođe do bilo kakvih zastoja u radu.

U međuvremenu su stigli inženjeri i radnici, kao i sav potreban alat. Taj je materijal trebalo razvrstati i dostaviti na mjesta gdje je bio potreban.

Počeli su pregrađivati potok,

kako bi se što bolje iskoristila njegova voda.

Među radnicima je bilo svadljivaca. U logorima izvan grada ljudi su se opijali, pa su često izbijali sukobi.

Braća Adams su katkada morala biti vrlo gruba, da bi sačuvali red i mir.

Ipak, i usprkos svim teškoćama taj posao su obavljali sa zadovoljstvom, jer je svaki dan bio ispunjen novim zadacima. Doktor John Gerald je napustio dužnost liječnika i posve se prepuštao vođenju poslova Rudarskog društva. U međuvremenu su u Golden Cruz stigla dva nova liječnika, od kojih je jednoga zaposlilo i Rudarsko društvo.

Doktora Geralda je teško prepoznati. Doimao se snažno i energično, poput pravog šefa koji se snalazi u svakoj situaciji. Nije više pio ni kapljice alkohola.

Što je tog čovjeka, kad je već gotovo potpuno propao, ponovno vratilo u život? Zacijelo je za to postojao razlog.

Njegov primjer je djelovao upravo zarazno na ostale starosjedioce i suvlasnike Rudarskog društva.

Abe Kilroy, zadužen za red, dobro je održavao mir u gradu. To mu i nije bilo teško jer je uz njega stajala cijela Kilroyeva banda, koju su predvodili Hogjaw Haggarty i Lewis Kilroy. Za njega su radili i barmeni, djevojke u salunima i kockari. U Golden Cruz se doseljavalo sve više ljudi, ali je on još bio miran grad.

Sve je bilo spremno za izbor šerifa. Građani su bili podijeljeni u dvije struje. Jedna je željele Hogjawa Haggartyja za šerifa.

Druga bi rado vidjela Jeffa Adamsa na toj dužnosti.

Jednog nedjeljnog jutra za doručkom su sjedili Jeff Adams i Judith Anderson. Sunce je obasjavalo stol ukrašen cvijećem koje je postavila Judith.

Gledala je Jeffa.

Tada mu reče tiho:

— Jeff, već odavno nisam razgovarala s tobom. Smršavio si. Mislim da ćeš uskoro biti kost i koža. I ako ni tada ne postaneš raditi bez odmora, jednog ćeš se dana moći kupati u pušćanoj cijevi.

On se nasmije:

— Da, morao bih češće ovako obilno doručkovati. Upravo nastojim povećati svoj ulog, koji sada iznosi deset tisuća dolara. Želim da ti nešto ponudim. Jednog dana ćemo obnoviti stari ranč mojih roditelja. Kupit ćemo još zemlje. Mladi telići i ždrebad gotovo su najljepši od svega na ovom svijetu.

— A što je najljepše? — upita ona.

— Ti — reče on nježno.

Njene oči iskrile su toplinom i veseljem. Osjećala se ugodno uz njega.

Tada se opet sjeti svih teškoća koje još stoje pred njima.

— Neki, uglavnom poštteni građani, žele tebe izabrati za šerifa — reče ozbiljno. — Oni drugi su za Hogjawa Haggartyja. To će biti prvo odmjerenje snaga u gradu. Tada će se vidjeti jesu li poštteni građani brojniji i odlučniji od loših. Jeff, bojim se. Izbori će biti vrlo oštri. Prošle je noći Hogjaw Haggarty držao govore u salunima. Uz to je besplatno dijelio viski. Na kraju su svi bili uz njega. Što će on učiniti, kad postane šerif? A što

će biti, ako ti postaneš šerif? Mislim da će u svakom slučaju izbiti sukobi.

Jeff potvrdi:

— Da, a početni kapital Rudarskog društva je gotovo iscrpljen. Plaće se mogu još samo jedanput isplatiti. Vlasnici saluna i trgovci imaju sada velik dio tog novca u svojim blagajnama. Naročito su Kilroyevi dobro zaradili. A ni prije nisu baš bili siromašni, jer su mnoga stada pokrali u Meksiku i prodali ih u Arizoni. Da, bit će opasno. Rudarsko društvo bi uskoro moralo postati rentabilno, ili... Znam što čekaju Kilroyevi.

Judith kimne, odobravajući.

— Da, već su bili i kod mog oca. Željeli su kupiti njegov udio u Rudarskom društvu. Kad je odbio, rekli su mu da još jednom razmisli o ponudi. Prijetili su mu da može imati neugodnosti, a da su, osim toga, poznata mnoga rudarska društva koja su završila pod stečajem. Jeff, brinem se. Ponekad pomislim da bi možda bilo bolje da doktor nije niti došao na ovu ideju. Tada bi svatko od nas imao deset tisuća dolara u džepu. Sada je cijeli taj novac uložen u igru. Ulog leži na sredini stola i nitko ne zna tko će dobiti kakve karte.

Jeff Adams ne odgovori odmah. Razmišljao je, pijući kavu.

— Da, tako stvari stoje — promrmlja.

Podigne glavu kad je u sobu ušao Reb. Reb je izgledao ljuto.

— Krenulo je nizbrdo — reče on i uzme šalicu kave koju mu je natočila Judith. — Dvojica iz Rudarskog društva prodala su svoj udio i prošle noći nestala iz

grada. Cuješ li, Jeff, prodali su svoj udio! A što misliš u čijim su sada rukama?

Jeff razmisli.

— Lewisovim i Donovim, zar ne? — reče.

— Točno — odgovori Reb. Ne znam kako su uspjeli doći do toga, ali zacijelo uz teške prijetnje. Starosjedioci nisu baš čvrsti. Popuste kad im se zaprijeti. Budući da imaju u džepu već polovicu Golden Cruza, Kirojevi su počeli otkupljivati dinice Rudarskog društva. Ako im uspije da tamo budu u većini, tada...

— Znali smo od samog početka da ćemo, se morati boriti — mirno ga prekine Jeff.

Kad je primijetio da je Judith uzdrhtala, on blaže reče:

— Već ćemo pronaći način da se zaštitimo.

* * *

Oko podne Jeff i Reb su odjahali do rudnika Silvester. Iako je bila nedjelja, radnici nisu prekinuli posao. Odjekivale su eksplozije.

Braća Adams krenu prema mlinu i topionici.

Tamo su bile naslagane prve količine srebra. Već su se okupili i mnogi građani, s doktorom Johnom Geraldom na čelu. Vladalo je vedro i samopouzdanost raspoloženje, koje se nije poremetilo čak ni onda kad je Reb ispričao da su dvojica starosjedilaca prodala uloge u Rudarskom društvu.

Ljudi su bili presretni zbog prvog izvučenog srebra.

Doktor John Gerald reče:

— Srebro smo izlili u ingote od pedesetak kolograma. Tako

ih nije baš lako strpati u džep. Ako ga sada transportiramo, moramo računati s banditima.

Okrene se Rebu:

— Da li bi ste mogli otpremiti ovo srebro uz pomoć nekolicine odabranih ljudi? Jeff se ne smije udaljavati iz Golden Cruza. Mora ostati ovdje, jer su uskoro izbori za šerifa. A novac od prodaje srebra ne možemo dugo čekati. Potreban nam je što prije.

Reb osjeti da su sve oči uprte u njega. Shvatio je što očekuju.

— Ljudi — reče on mirno, ali s primjesom gorčine u glasu — prvo ste nam povjerili vaše zlato i pouzdali se da ćemo donijeti novac u Golden Cruz. A sada se sve ponavlja i sa srebrom. Što će se dogoditi, ako mi to ne uspije?

Gledali su ga šutke. Znao je da su u velikoj neprilici.

Rudarskom društvu Golden Cruz je potreban novac jer će inače morati prestati raditi. Bilo je, u stvari, već pravo čudo da su inženjeri u tako kratkom vremenu uspjeli dobiti čisto srebro.

Sada se to srebro mora otpremiti u Phoenix i prodati ga. Baš kao svojedobno i zlato.

Reb se stresao od pomisli da sada sve ovisi samo o njemu.

— Natovarili ste mi golemu odgovornost — mrmljao je dalje. — Mislim da to ne mogu podnijeti. Od mene i mojih pratilaca će ovisiti hoće li Rudarsko društvo propasti ili ne.

Gledali su ga i kimali glavama.

— Nemamo druge mogućnosti — obrati mu se doktor Gerald. — Mi ostali moramo ispuniti naše zadatke ovdje. A osim

toga, moramo uspješno djelovati u izbornoj borbi. Mi smo nezamjenjivi. Ni Jeff ne može otići. Reb, ovo morate obaviti sami! Možete uzeti pouzdane pratioce. Među našim radnicima ima dovoljno poštenih ljudi, koji osim toga još nisu na izbornim popisima, jer su prekratko u Golden Cruzu. Vašeg ćemo se glasa na izborima morati odreći.

— Naravno da će se moći odreći — reče Reb. — Bila bi to prilično neslana šala kad bi cijeli izbori ovisili o jednom glasu. Samo pazite da ne podlegnete pritisku i ne prodate svoje udjele u Rudarskom društvu, te nestanete preko noći. Tada bi vam iznenada nedostajalo mnoštvo glasova. A ja ću pokušati obaviti posao. Uložiti ću sve da vas ne razočaram.

X

Reb je krenuo već nakon dva sata. Zaprega poštanske kočije je pojačana, ponijeli su i dva rezervna kotača, kao i nekoliko vreća zobi. Stanice za izmjenu konja još su bile na velikim razmacima, pa se na putu trebalo zaustavljati više puta, kako bi se konji nahranili i odmorili.

Reb je sjedio uz vozača. Njegov je konj bio privezan otraga za kočiju.

Ispred kočije jahala su tri snažna čovjeka. Tri jahača bila su i otraga, kao zaštitnica. Jesu li ti ljudi dovoljno pouzdani, znat će na kraju.

Sve u svemu bilo je to prilično rizičan pothvat u koji se upustio Reb Adams. A s njim i Rudarsko društvo Golden Cruza...

Pripreme za odlazak proma-

trala je gomila ljudi. Među njima su bili i Abe Kilroy, njegov brat Lewis, Hogjaw Haggarty i Don McClellan.

Ollie je također stajao među znatiželjnicima. Ranjenu nogu još nije smio opterećivati, te se kretao uz pomoć štake. No, za pasom mu je opet revolver. Sada se doimao mnogo ozbiljnije i zrelije nego prije. Bio je poznat kao razuzdan. Momak koji je bio uvijek spreman da se upusti u ludorije i izazivanje.

Sada se izmijenio. Kad je kočija otišla, Ollie osjeti na sebi pogled Lewisa Kilroya. Bio je to pogled pun mržnje. Znao je da ga između svih neprijatelja Lewisa najviše mrzi. Ollie izdrža pogled čvrsto i mirno.

* * *

U nekoliko se slijedećih dana izborna kampanja već razmahala. Kilroyevi i njihovi istomišljenici stalno su isticali vrijednosti svog kandidata, Hogjawa Haggartyja. A kad god bi netko od njih držao govore po salunima ili kockarnicama koje su im pripadale, točio se viski besplatno. Počele su kružiti razne glasine. Jedna od njih da će Rudarsko društvo Golden Cruz uskoro ostati bez novca, te da će ga Kilroyevi preuzeti. Dakle, bilo bi dobro već sada da građani surađuju s Kilroyevima. Kad Rudarsko društvo prijeđe u njihove ruke, zaposlit će samo svoje vjerne sljedbenike. Takvim se glasinama nije nastojalo djelovati samo na rudare, već i na trgovce i obrtnike u gradu.

Naravno, ni doktor John Gerald i njegova skupina nisu sjedili skrštenih ruku. Naročito se

zauzimao doktor, te je održao nekoliko zapaženih govora u kojima je slušaocima oslikao budućnost grada.

Za građane je Jeff Adams bio čovjek čije je poštenje bilo provjereno. On je u Golden Cruz donio novac, nakon što je u Phoenixu prodao zlato.

Već samo ta činjenica bila je dovoljna protuteža za sve govore Kilroyevih, koji su neprestano ponavljali da pošteno vode lokale.

Ipak, rezultat izbora je još neizvjestan. Vjerojatno će odlučiti razlika od samo nekoliko glasova.

Tako su pripreme tekle do petka. Reb Adams je sada već vjerojatno stigao sa srebrom do Phoenixa. Tog su petka namještenici i radnici Rudarskog društva dobili plaću. Tako je utrošen posljednji novac. Kad su se tog istog dana pojavili i predstavnici poštanske linije sa svojim računima za usluge Rudarskom društvu, John Gerald ih je morao moliti da se strpe nekoliko dana.

Svaki građanin je znao da Rudarsko društvo čeka novac od prodaje srebra željno i nestrpljivo, kao i svojevremeno novac od iskopanog zlata.

Te su se večeri ljudi kladili hoće li Reb Adams uspjeti. Znao se da tim krajem lutaju banditi, koji su vjerojatno čuli za novac koji treba stići iz Phoenixa.

Iste večeri dogodilo se još nešto.

U grad je dojahao čovjek na sivu mršavu konju. odsjeo je u hotelu »Imperial« i legao da se malo odmori.

Nakon jednog sata izišao je iz

sobe i u poštanskom uredu upitao je li za njega stiglo pismo pod šifrom »Rosalia«.

S pismom se vratio u sobu i otvorio ga. U njemu je bilo tisuću dolara i jedna ceduljica. Na njoj je pisalo samo jedno ime: Jeff Adams

Ništa više. Čovjek je spremio novac, a ceduljicu spalio. Tada je pošao u potragu za Jeffom Adamsom.

Taj čovjek je bio srednje visine i nije bio više mlad. Nosio je dva revolvera, imao izbornano lice i vodenoplave oči.

Kosa mu je na sljepoočicama već sijeda, a usne uske i beskrvne.

Tog je čovjeka pratila tužna slava.

Njegovo ime je Lee Starr. Na prvi pogled je bio vrlo bezličan. Tek bi se kasnije otkrilo da je on plaćeni ubojica. No, tada bi on uglavnom već otišao...

Za njim nije bila raspisana niti jedna tjeratica, jer je uvijek natjerao protivnike da povuku prvi.

Bilo je jedan sat po ponoći kad je Lee Starr nabasao na Jeffa Adamsa. Jeff je dolazio iz ureda Rudarskog društva.

Njihovi inženjeri upravo su podnijeli izvještaj da se sada, nakon uspjeha s vađenjem srebra, mogu početi eksploatirati i nalazišta bakarne rude. Svi pripremni radovi bili su završeni. Mlin za rudu i topionica sada bi morali raditi danonoćno.

Nakon tog izvještaja i razgovora zaključili su da treba početi skupljati bakar, te ga otpremiti tek kada bude tolika količina da napuni nekoliko desetaka kola.

Bilo je već kasno. Jeff Adams

se među prvima uputio na spavanje. Kad je krenuo preko kolnika začu glas iza leđa:

– Vi ste zacijelo Jeff Adams?

Jeff se okrene i ugleda čovjeka kako izlazi iz zaklona.

– Da, ja sam Jeff Adams – odgovori. – Što želite?

Lee Starr se tiho nasmije i reče suho:

– Jeff Adams, već vas prilično dugo čekam. Rekli su mi da ste na važnom razgovoru u Rudarskom društvu Golden Cruz. Dobio sam i vaš opis, da ste mršavi i visoki.

– Što želite? – upita ponovno Jeff Adams pun zle slutnje.

Osjetio je opasnost koja se širila iz tog čovjeka poput mirisa divlje zvijeri.

Lee Starr se ponovo nasmije:

– Što bih morao učiniti da povučete svoj revolver, Jeff Adams?

– Mi se ne poznajemo. Tko ste vi? I zbog čega želite borbu sa mnom?

Jeff Adams je ta pitanja postavio sasvim mirno. Vidjelo se da nije prestrašen, a i prvo iznenađenje je već prošlo.

– Dobio sam tisuću dolara za ovu borbu, eto, gotovo sam ih već i zaradio. Zovem se Lee Starr i smatraju da sam najsigurniji čovjek u ovom zanatu. Izvucite revolver, Adams!

Jeff Adams uzdahne. Znao je o kakvu zanatu govori Lee Starr.

– A, vi se bavite mrtvacima kao poslom – reče. – Da li biste mi najprije rekli tko vas je unajmio i platio vam tisuću dolara?

– Moje je prvo pravilo diskrecija – odvrati Lee Starr. – Što još tražite od mene? Prišao

sam vam potpuno otvoreno. Rekao sam vam svoje ime. Sada čekam da izvucete revolver. Što još želite? Jesam li možda nepošten prema vama?

Jeff Adams uzdahne. U tom je trenutku shvatio da je mišljenje tog čovjeka sasvim pogrešno. On živi po potpuno drugačijim normama. I osjećaji su mu neprirodni.

– Ne želim ništa – kazao je Jeff. – Ne vidim nikakva razloga da se upuštam u borbu s vama. Kažite svojim naredbodavcima da mi se obrate osobno.

– Ne mogu – Lee Starr će blago. – Tada bih morao vratiti tisuću dolara.

– A ako ja ipak ne želim borbu?

– Naći ću već neki razlog da vas natjeram, ako ne večeras, onda sutra ili prekosutra. Možda će biti dovoljno da pljunem na vas. Ili, vjerojatno, postoje ljudi koji su vam dragi i koje...

– Vi ste običan nitkov – reče Jeff i krene polako prema njemu.

– Stanite! – vikne Lee Starr čvrsto i hladno.

Ali se Jeff ne zaustavi. Nastavio je koračati prema čudnom revolverašu. Korak po korak.

Bili su sami na ulici, u gradu još nisu svi spavali, u njihovoj blizini nije bilo nikoga. Bila je to slučajnost.

– Neću izvuci revolver – govorio je Jeff Adams. – Ne želim borbu revolverima. Samo ću vas dobro izmlatiti. Vi ste kukavica, Lee Starr! Kladim se da vam se u snu pojavljuju mrtvaci, svi oni koje ste ubili. I danju i noću živite uz njih, i taj osjećaj možete podnijeti samo zato što su oni uvijek prvi izvlačili re-

volvere. To je vaše opravdanje! Ne možete pucati u čovjeka koji ne posegne za oružjem. Inače biste se bojali da vam njegov duh ne bi dao mira. Lee Starr, ako budete pucali u mene, a ja ne posegnem za revolverom, pratit će vas moj lik danju i noću!

Jeffov glas je postajao sve tvrdi.

Pogodio je u slabu točku Lee-ja Starra. Čini se da su ga mrtvi stvarno proganjali i da je zbog toga prisiljavao protivnike da prvi posegnu za oružjem.

Lee Starr korakne kao da želi pobjeći.

Ali tada iznenada i vrlo brzo izvuče revolvere.

Jeff zastane.

— Ako sada pucate, nećete više imati opravdanja za sebe — reče. — Starr, shvatio sam u kakvoj ste klopci. Jednostavno će vam ponestati daha i ugušit ćete se ako vam iskrsnem u snu, nakon što me ubijete a ja ne posegnem za oružjem. Starr, vi...

— Odlazite! Oh, nestanite! — procijedi Lee Starr.

Jeff Adams napravi još jedan korak prema njemu. Sada Lee Starr koraknu dva koraka unatrag.

— Vi me želite uzrujati, izbjegavajući borbu sa mnom — reče. — Ali...

— Neće biti dvoboja revolvrima — prekine ga Jeff i krene ponovo prema njemu. — Morate me ubiti bez mog otpora, ili ćete odjahati iz grada.

Lee Starr je bio obliven znojem. Činilo se kao da je ipak spreman da pritisne obarače.

Jeff upita hladno:

— Koliko mrtvih stoji oko vas, kad spavate?

Tada se Lee Starr naglo okrene i ode brzim koracima.

Jeff Adams se zagleda za njim. Nestao je u staji.

Kad se osvrnuo, shvati da više nije sam. Iz jedne uličice je izišao Hogjaw Haggarty. Adams krene prema njemu i zaustavi se tik pred njim.

Upita s podsmijehom:

— Da li se vi, Kilroyevi, stvarno mene toliko bojite, da vam je potreban ubojica poput ovoga?

Haggarty slegne ramenima:

— To je trebao biti najjednostavniji put. No ti imaš prilično jake živce i hrabar si, mladiću. Lee Starr ti nije mogao nauditi. Hoće li to uspjeti meni ili Abeu, to ćemo uskoro vidjeti. Radije otidi iz ovoga grada i sobom povedi Ollieja. Nestanite! Mi ćemo zauzvrat otkupiti vaše dionice u Rudarskom društvu.

— O, pa vi nas se bojite — reče Jeff i okrene se.

— Imaš još malo vremena da se predomisliš, Jeff — dovikne Haggarty za njim. — Ako netko želi poći za lakšim putem, to znači da ga je i strah.

I Haggarty nestane u pokrajnjoj uličici. Otišao je u svoj ured u salunu Golden Cruz gdje je na miru mogao kovati nove planove.

Jeff Adams je dugo ležao budan u krevetu. Osjećao se iscrpljenim. Ponekad bi zadrhtao. Protiv toga nije mogao učiniti ništa.

Konačno se smirio.

Znao je da je život težak i da će uvijek postojati ljudi željni vlasti. Protiv njih će se već nekako obraniti.

Zaspao je.

XI

Subota i slijedeća noć prošle su bez ikakvih novih sukoba, makar je izborna borba dosegla vrhunac. Posvuda su držani govori, a Kilroyevi su šakom i kapom besplatno dijelili viski i pivo.

No Kilroyevi su se još brinuli o miru u gradu.

Oni i njihove pristalice još su bili disciplinirani, pokušavali su ljude pridobiti za sebe na prijateljski način.

Glavni im je cilj bio da svog čovjeka postave za šerifa.

Nakon što je već jedan od njih, Abe Kilroy, postao vođa gradske policije, željeli su imati i svog šerifa. Tada bi bili gospodari cijelog kraja.

Kad su u nedjelju otvoreni izbori, vladao je potpuni red. Svi razbijači i uznemiritelji bili su iza rešetaka. Toga dana bilo je zabranjeno točenje alkohola.

Bilo je točno tri stotine pedeset i sedam građana s izbornim pravom. Naime, da bi bili registrirani kao stanovnici Golden Cruza, morali su najmanje dvadeset i jedan dan biti zaposleni kao rudari, trgovci ili obrtnici u gradu.

Time je bilo onemogućeno da neka skupina osvoji glasove uz pomoć lutalica ili potkupljenih pomagača, koji bi u grad stigli samo u vrijeme izbora.

Do dvanaest sati glasali su svi birači.

Glasački listići su nakon toga dopremljeni u salun Gentleman, najveći lokal u gradu, i tu je počelo javno prebrojavanje.

Nakon pola sata voditelj izbora mogao je proglasiti rezultat.

Rekao je:

– Izbori su završeni i glasovi su prebrojeni. Nakon što pročitam rezultat, brojke ću ispisati i na ovoj ploči, tako da ih možete još jedanput pročitati. Svakom građaninu je dopušteno da i sam prebroji glasove, kako bi se uvjerio u ispravnost izbora. Glasalo je tri stotine pedeset i sedam građana. Sedamnaest listića je bilo neispravno. Od preostalih tri stotine i četrdeset glasova svaki je kandidat dobio točno polovicu, dakle svaki po sto i sedamdeset glasova. Ako se ni jedan kandidat ne odrekne svojevoljno funkcije, novi će se izbori održati slijedeće nedjelje.

Okrene se Jeffu Adamsu i Hogjawu Haggartyju. U dvorani je vladala potuna tišina, dok je pitao dvojicu kandidata žele li se svojevoljno odreći mjesta šerifa.

– Ne – odgovorio je oštro Haggarty.

– Ne – mirno reče Jeff Adams.

Voditelj izbora opet se okrene gledaocima.

– Slijedeće nedjelje su novi izbori. Tada će biti više glasača. Siguran sam da će tada šerif biti izabran. Time su današnji izbori završeni.

*

Jeff Adams je ručao zajedno s vodećim ljudima Rudarskog društva. Bio je šutljiv. I ostali su bili obuzeti vlastitim mislima.

Doktor John Gerald reče tada ono što je svima bilo na umu:

– Mislim da će slijedeći put biti mnogo oštrije, prijatelji. Uz pomoć izbora Kilroyevi više ne mogu pobijediti. Slijedeće ne-

djelje će mnogo više građana dobiti izbornu pravo. Gotovo su svi na našoj strani. Idući put ćemo biti premoćniji. Ovo je danas bila luda slučajnost. Vjerovali smo da se možemo odreći Rebova glasa. A danas bi nam njegov glas donio pobjedu. U svakom slučaju idući put ćemo imati većinu. Ali do tada ne smije nijedan građanin prodati svoje dionice u Rudarskom društvu i pobjeći. Sigurno će nas Kilroyevi pokušati ometati.

*

Te večeri doktor John Gerald posjetio je Andersonove. Judith, njen otac i Jeff Adams sjedili su uz njega i po ne znam koji put uočili da se doktor izmijenio nabolje.

John Gerald se obrati Judith:

– Došao sam s jednom molbom.

– Prvo ću vam donijeti šalicu kave – odvrati ljubazno Judith i izide.

Doktor sjedne.

Judith se vrati iz hotelske kuhinje s kavom. Doktor joj zahvali.

– Uskoro ću i ja imati svoj pravi dom – kazao je. – Tada ću i ja češće piti ovako dobru kavu.

Načinio je kratku stanku, kao da se dvoumi.

– Pričajte dalje, doktore – tiho reče Judith. – S kakvom molbom dolazite? Vi ste naš prijatelj. Zbog čega se ustručavate?

On se zagleda u šalicu.

– Svojedobno sam izgubio kćerku – nastavi John Gerald.

– Pošto mi je umrla žena, ona

mi je bila sve. No, mislim da se nisam dovoljno brinuo o njoj. Otišla je s jednim momkom, za kojeg sam znao da je nitkov. Vjerovala mu je više nego meni. Jednostavno je otišla, napustila me. Postao sam pijanac. Otišao sam na Zapad i nastanio se u ovom napuštenom gradu, gdje su živjeli samo obeshrabreni. U to sam jadno društvo izvršno pristajao, jer sam postao alkoholičar.

Zastao je a onda nastavi:

– Slučajno sam u nekim starijim novinama pročitao o nekoj velikoj prijevari. Prevarant se od hapšenja spasio samoubojstvom, a bio je to onaj čovjek s kojim je svojedobno pobjegla moja kćerka. Bili su već vjenčani. U novinama sam pročitao da moja kćerka ima dijete i da nije imala udjela u prljavim poslovima svog muža. Pisao sam joj, a ona mi je odgovorila. Od tada mi je jedina želja da joj pomognem pa ću nastojati da moj unuk postane vrijedan mladić. Kad smo pronašli zlato u Golden Cruzu, ponovo sam se imao za što boriti. Moj život je dobio smisao. Kćerki i unuku morao sam osigurati dom. Za nekoliko dana oni stižu poštanskom kočijom. Ovdje će se osjećati strancima. Judith, moja kćerka je samo godinu dana starija od vas. Vjerujem da bi joj pomoglo kad biste vi...

– Veseli me što vaša kćerka i unuk stižu k nama – toplo ga prekinu Judith.

Tada uzme sliku koju joj je pružio doktor. Promatrala je mladu ženu i dijete.

– Vrlo je lijepa – reče. – Doktore, sigurna sam da ćemo se nas dvije dobro razumjeti i

da ćemo uskoro postati dobre prijateljice.

— To je moja velika želja — promrmlja John Gerald i ustane.

— Hvala, Judith, hvala — reče izlazeći.

— Znači, to je razlog zbog kojeg se doktor toliko izmijenio — reče Tom Anderson nakon nekog vremena.

Tada pogleda Judith.

— Jesam li se i ja barem malo popravio?

Ona kimne.

— Svi ste se promijenili. Ugleдали ste se u doktora, a na njega je djelovala kćerka.

XII

Do srijede u gradu nije bilo sukoba. U rudnicima i topionici radilo se punom parom. Skladišta bakra i srebra su se popunjavala.

Doktor John Gerald je dobro proučio stare napuštene rudnike. Zlata je bilo zaista u vrlo malim količinama, ali su se bakar i srebro mogli obilno eksploatirati.

No Rudarskom je društvu nedostajao novac. Rudari su zaradivali tri do četiri dolara po smjeni i bilo je sigurno da će nastati nemiri ako im se plaća ne podijeli u petak.

Bilo je vrijeme da se Reb vrati s novcem iz Phenixa. Hoće li uspjeti još jedanput, kao i sa zlatom?

Ako se Reb Adams danas ne pojavi, to će značiti da je negdje napadnut. Na putu je već deset dana.

Gradom se već širio nemir.

Na ulicama su se vidjele sku-

pine ljudi kako promatraju prilazni put gradu.

Spustila se noć.

Te noći su još dva stanovnika napustila grad, pošto su svoje dionice Rudarskog društva prodali Kilroyevima. Ta dvojica plašljivaca bili su Charly Pool i Cane Lamm.

Tu vijest je u ured Rudarskog društva donio Windy Longfellow. Tamo su sjedili svi članovi uprave, očekujući Rebov dolazak.

— Razgovarao sam sa Charlyjem Poolom i Caneom Lammom — kazao je Windy. — Nisu bili dovoljno hrabri. Prijetili su im. I kod mene se pojavio jedan čovjek s ponudom da prodam svoj udio.

— Došli su i k meni — javi se i Earl Barney, koji je na trenutak došao iz svog saluna Papago. — Za udio u Rudarskom društvu i za moj salun ponudili su mi po deset tisuća dolara. Rekli su da je to u svakom slučaju bolje od groba koji mi je pripremljen. No ja nisam kukavica poput Charlyja Poola i Canea Lamma. Izdržat ću! Moramo se pomiriti s time da će svakome od nas prijetiti. A postat će još gore, ukoliko ne budemo uspjeli na vrijeme platiti naše radnike. Mislim da bi trebali načiniti nekakav plan.

Svi pogledaše u Johna Geralda i Jeffa Adamsa.

Jeff reče tiho:

— Još ne možemo napraviti plan. Prvo moramo vidjeti da li će moj brat Reb sa svojim ljudima donijeti novac.

Tada ustane i izide. Ljudi su primijetili da je izišao nevjerovatno hitrim korakom. Bilo im je jasno da računa i s mogućno-

šću da će mu netko pucati u leđa.

John Gerald pogleda okupljene. Shvatio je da je neke od njih već obuzeo strah. Možda će se i oni uskoro slomiti poput Charlyja Poola i Canea Lamma.

Doktor je siguran samo u nekoliko ljudi. Bili su to: Tom Anderson, Earl Barney, Bill Sanders, Arch Harris i možda Windy Longfellow. To je, uz njega, Jeffa i Reba, ukupno osam ljudi. Kad bi samo oni ostali, bili bi u upravi Rudarskog društva u manjini.

U međuvremenu je Jeff Adams polagano koračao gradom. Danas je bilo mirnije nego inače u to doba. Inače je oko ponoći po lokalima bilo prilično gužve.

Jeff se držao tamnih uličica i zidova kuća. Povremeno je zastajkivao, osluškujući i promatrajući. Osjećao je napetost u zraku.

Možda mu se to samo pričinjalo.

Ispred saluna Golden-Cruz zadržao se malo duže.

Abe Kilroy je upravo ulazio u salun. Nešto kasnije je opet izašao u pratnji Hogjawa Haggartyja. Zaustavili su se na rubu pločnika i zagledali se prema sjeveru, u smjeru kanjona.

Jeff je primijetio da u gradu već dva dana nema Don McClellana. S njim je vjerojatno otišlo još nekoliko Kilroyevih ljudi.

Očekuju li Kilroyjevi sada isto tako željno njihov povratak, kao što Jeff očekuje povratak svog brata?

Jeff iznenada odluči da rasčisti stvari. Izišao iz zaklona u tamnoj uličici i uputio se preko ulice prema dvojici ljudi koji su još napeto promatrali prilaz gradu.

Kad su opazili Jeffa Adamsa, oprezno se okrenuše. U njihovu se držanju iznenada osjetilo napeto iščekivanje.

Jeff im pride sasvim blizu. Za nekog promatrača njih su trojica izgledala kao skupina u prijateljskom razgovoru.

— Tko će pobijediti? — upita Jeff tiho.

Njihovi zubi se zabijeliše pri smiješku.

— Nemate više šansi — promrmlja Hogjaw Haggarty.

— Posjedujemo već sedam dinica Rudarskog društva, a očekujemo ih još. Najkasnije u subotu vaši će radnici obustaviti posao. Zbog toga jer nećete imati novca da im isplatite zarade. Sve će se raspasti. Tada ćemo rudnike mi preuzeti.

— No ja ću postati šerif — reče Jeff.

Oni su šutjeli. Jeff je mogao osjetiti mržnju koja je izbijala iz njih. Možda su već uspjeli uhvatiti Reba. Možda sada Reb leži negdje u divljini, zajedno sa svojim pratiocima.

Bijes u Jeffu je postajao sve jači. Nije ga uspijevao obuzdati.

Polako procijedi:

— Ako se nešto dogodi Rebu i vi ćete dobiti svoje.

— Tko prijeti, ta je slab i vjerojatno izgubljen — odvrati Hogjaw Haggarty s hladnim podsmijehom. — Ne želiš nam valjda prijetiti, Jeff? Kad smo svojevremeno rekli da vama, Adamsovima, nećemo učiniti

ništa našao, to je, naravno, bila samo odgoda.

U tom se trenu otvore vrata saluna. Izidše dva čovjeka. Jedan od njih je bio Don McClellan.

Kad ga je Jeff Adams prepoznao, ledima mu prostruje trnci.

• Don McClellan se, dakle, vratio.

Ili, možda, nije niti odlazio iz grada?

Drugi čovjek je bio Lewis Kiroj. Obojica pridoše. Abe Kiroj i Hogjaw Haggarty pažljivo su gledali Dona McClellana. To nije promaklo Jeffu Adamsu.

— Upravo sam pobijedio na pokeru — reče Don McClellan i pogleda Jeffa.

— Zar se ti još ne bojiš za svoj skalp? — nastavi, obraćajući se Jeffu. — Zacijelo te već svrbi. Ni jedan čovjek nema tako debelu kožu da ga skalp ne počne svrbjeti kad zna da će ga uskoro izgubiti.

Jeff kimne. Prišao je bliže Donu McClellanu i omiriše zrak.

Ako je Don McClellan stvarno bio na partiji pokera, kao što tvrdi, tada će njegova odjeća imati miris iz saluna: miris dima, viskija i piva.

Nije osjećao taj miris na McClellanovoj odjeći. Osjećao se miris konja. Sada je Jeff Adams sigurno znao da je Don McClellan još prije nekoliko minuta bio u sedlu, a ne na kartanju, kao što tvrdi.

Jeff upita:

— Što ste učinili mom bratu Rebu?

Don McClellan se strese. Tada odstupi korak i nasmiješi se:

— Zar se nešto dogodilo tvom bratu?

Jeff Adams se okrene i ode. Četvorica su šuteći gledala za njim.

— Sve je prošlo vrlo dobro — tada promrmlja Don McClellan. — Novac je već u tvojoj blagajni, Hogjaw. Spremio ga je Lewis. Bila je četrdeset i jedna tisuća dolara u velikim novčanicama. Nije bio veliki paket. Mogao se prenijeti u džepu na sedlu. Što ćemo s braćom Adams?

Pitanje je bilo postavljeno oštro, ljutito i nestrpljivo. Ali Hogjaw Haggarty kao da to pitanje nije ni čuo.

— Velike novčanice. Dakle, nema sitna novca kao prvi put.

Razmišljao je o tome. Tada slegne ramenima:

— No dobro, zašto ne? U gradu ima dovoljno sitna novca. Samo ga nema Rudarsko društvo. U stvari oni više nemaju nikakva novca. A što ćemo s Adamsovima? Sada imamo šansu da pobijedimo na izborima. Budući da Rudarsko društvo nema novca, izgubit će sav svoj utjecaj. Na našu će stranu preći mnogi birači. Tada ćemo moći napraviti velike korake. Adamsovi nemaju više nikakvih šansi.

*

Jeff Adams je otišao u staju osedlao konja. Na izlazu sretne Ollieja.

— Prije otprilike pola sata iz kanjona se vratio Don McClellan — reče Ollie.

— Napali su Reba. Novac je u njihovim rukama — promrmlja Jeff.

— Ali to nije mogao napraviti sam Don McClellan — odvrati Ollie.

– Sigurno nije bio sam – reče Jeff. – Možda je netko od Rebovih pratilaca bio izdajnik. U svakom slučaju Reba nisu napali daleko oдавде. Don McClellan nije bio izvan grada duže od dva dana. A i Rebov smo povratak očekivali jučer. Odjahat ću do prve poštanske postaje i malo pogledati okolo. Ollie, sakrij se negdje. Kilroyevi misle da su blizu cilja. Mogli bi te napasti ako te susretnu. Otidi u sobu i ostani tamo dok se ne vratim.

Jeff odjaše.

Ollie pogleda za njim, a tada nestane u pokrajnjoj ulici, kako bi tim putem došao do stražnjeg ulaza u hotel.

Osjećao je strah. Sada je bio potpuno usamljen u ovom gradu. Ni Jeff ni Reb nisu uz njega.

U tamnoj uličici uspio je napraviti samo tri koraka.

Tada su ga napali.

– Udri ga – čuo je glas Lewisa Kirloya.

– Ubit će me – pomisli Ollie u panici.

Branio se koliko je mogao.

No protiv njega su bila trojica

– Lewis Kilroy i dva čuvara iz jednog saluna, ljudi koji su dobro znali svoj posao.

*

Bio je već dan kad je Jeff naišao na Reba i njegove ljude. Ali uz Reba više nije bilo šest pratilaca. Jedan je nedostajao.

Reb i ostali ljudi nisu ozlijeđeni, ali su izgledali kao da su upravo prebrodili tešku morską bolest.

Reb umorno podigne ruku i gorko se nasmiješi.

– Momak je sasvim lako

obavio svoj posao – objasni. – Budući da natrag nismo putovali kočijom, već na konjima, ulogorili smo se izvan stanice za izmjenu konja. Momak nam je nešto stavio u kavu. Zove se Jack Miller i radio je kao predradnik na transportu rude iz rudnika u topionicu. Putem se vladao sasvim korektno. No kad je bio red da on stražari, mi smo od sredstva za spavanje zaspali kao mrtvi. Probudili smo se tek kad je sunce već bilo prilično visoko. On je s novcem već bio daleko.

– Zacijelo nije bio sam – odvratí Jeff. – U vašoj je blizini bio i Don McClellan. Taj Miller je vjerojatno iz njihove družine. Novac je već u Golden Cruzu, kod Kilroyevih. Brinuo sam se za vas. Baš ne izgledate najbolje.

– Ono sredstvo ima loše naknadno djelovanje – procijedi Reb. – Zacijelo je to bilo neko od onih indijanskih sredstava pripremljenih od korijena i trava. Taj nas je momak prevario. Ispali smo glupi nespretnjaci, kojima je mogao ukrasti čak i hlače. Žao mi je zbog ovoga, Jeff.

Rebovi pratioci bili su namršteni.

No Jeff je sumnjao da među njima ima još netko počmićen od Kilroyevih. Moraju biti oprezni.

Tek kada su se malo udaljili od ostalih jahača, tako da nitko nije mogao čuti njihov razgovor, reče Reb:

– Novčanice sam uz pomoć banaka označio ubodima igle. A osim toga, popisali smo i njihove brojeve. Od banke u Phoenixu dobio sam potvrdu da je

taj novac naplata za srebro koje sam donio. Ta potvrda je, na sreću, još uvijek kod mene. Ne trebamo, dakle, gledati samo na ubode iglom. Dovoljno je da pogledamo brojeve novčanica. Ali neće baš biti lako nagovoriti Kilroyeve da nam pokažu opljačkani novac.

— Čak i promućurni pogriješe — promrmlja Jeff. — Moramo ih primamiti nečim do čega će im biti jako stalo. Toliko stalo da je vrijedno rizikovati. Vidjet ćemo. Razgovarat ću s doktorom i ostalima iz uprave.

XIII

Poslijepodne su stigli u grad. Malo kasnije se već svugdje razglasilo da Rudarsko društvo vjerojatno neće uspjeti isplatiti zarade svojim radnicima. Osim ako im do sutra taj novac ne padne s neba.

No Jeff i Reb su imali i druge brige.

Judith i Tom Anderson su ih odveli do Ollieja.

Ollie se osjećao loše, makar je doktor učinio sve što je mogao da mu pomogne.

— Napali su ga u mračnoj uličici i strašno su ga isprebijali — pričala je Judith. — Ollie je tamo ostao ležati onesviješten, sve dok ga slijedeće prijepodne nije otkrio jedan prolaznik. Do sada se nije osvijestio. Jeff, ovaj grad se iznenada mijenja. Kilroyevi su izgubili na izborima za šerifa. Znaju da će najvjerojatnije izgubiti i u drugom krugu izbora. I sada...

Zašutjela je kad je primijetila izraz na licima Jeffa i Reba. Njihove su oči zasjale. Reb je drhtao od bijesa.

— Samo mirno, ostanimo

mirni i trijezno razmislimo, Reb — kazao je Jeff. — Dobro su udesili Ollieja, ali ne samo zbog toga da se osvete za smrt svog brata Joea. Žele nas izazvati. Samo mirno, Reb! Ako se upustimo u borbu s njima, to nam se mora i isplatiti. Dodi, idemo doktoru!

*

Johna Geralda našli su u uredu Rudarskog društva. Uz nje ga su bili Earl Barney, Bill Sanders, koji je još bio gradonačelnik, Arch Harris i Windy Longfellow.

— Žao mi je što ne mogu ništa više učiniti za Ollieja. On mora sam smoći snage i boriti se za život. Teško je postaviti točnu dijagnozu kod unutarnjih ozljeđa — reče doktor.

— Znamo, doktore, da ste vi dobar liječnik — odgovori Jeff.

Sjedne za stol i prekriži ruke. Reb je stajao uz vrata. Lice mu je potpuno bezizražajno. Bio je još neobrijan i prašnjav od puta. Vidjelo se da se danima nije odmorio.

— Nama je dosta — obrati se Jeff ljudima. — Mislimo da Rudarskom društvu više nije preostala nikakva šansa. Mi ćemo prodati naše udjele, a to savjetujemo i vama. Netko od vas trebao bi razgovarati s Kilroyevima da nam dobro plate. Neću se kandidirati ni za mjesto šerifa. Mi, Adamsovi čim dobijemo odgovarajuću svotu novca za naše udjele, otići ćemo. To je naša posljednja riječ. Sada se možete posavjetovati bez naše prisutnosti.

Ustane i izide. Reb ga je slijedio.

– Jesu li povjerovali u tvoju priču? – upita Reb kad su odmakli.

– Važno je da to doznaju Kilroyevi – odgovori Jeff. – U upravi Rudarskog društva sjedi izdajnik. Mislim da to nije Earl Barney, nego Windy Longfellow. No tko bio da bio, zacijelo, će uskoro obavijestiti Kilroyeve da je Adamsovima svega dosta i da žele priličnu svotu novca za dionice. Vjerujem da će nam dobro platiti jer znaju da će inače doći do borbe u kojoj i netko od njih može stradati. Sto će Hogjaw Haggarty, Abe Kilroy, njegov brat Lewis i Don McClellan imati od pobjede, ako tada budu mrtvi?

Jeff i Reb se vratiše u hotel. Judith im je donijela objed i tada su otišli u Olliejevu sobu da se malo odmore.

Bila je skoro ponoć kad je stigao doktor. Očito nije došao samo zbog toga da pogleda Ollieja. Pošto ga je pregledao, okrene se Jeffu i Rebu, koji su sjedili na krevetima.

– Razgovarao sam s Kilroyevima – reče. – Kada su ostali doznali da ste se vi predali, odlučili su da i oni prodaju svoje dionice Rudarskog društva. Govorio sam u ime sviju. Kilroyevi će svakom platiti po deset tisuća dolara, pod uvjetom da im prepustimo cijelo Rudarsko društvo, a zatim da otputujemo i više se nikad ne pojavimo. Je li to dovoljno novca za naša velika nadanja, koja sada moramo pokopati?

Upitao je to gorko. Na njemu se vidjelo da bi on radije ostao ovdje i upustio se u borbu.

Ipak, morao se brinuti za kćerku i unuka. Oni će uskoro

doći, možda već sa slijedećom kočijom. Kad oni stignu, zajedno će krenuti dalje.

– Da, dovoljno je – reče mu Jeff. – Ali mi ne želimo sitan novac, koji je težak za prijenos. Mi ćemo zajedno dobiti dvadeset tisuća dolara. U većim novčanicama taj bi se novac mogao nositi u dva kožna pojasa. Kažite to Kilroyevima i njihovu ujaku. Mi, Adamsovi, ne želimo odavde jahati s velikim teretom novca. Ostalo nas se ne tiče.

Doktor ih je ogorčeno gledao.

– Razočarali ste me – kazao je tada. – Mislio sam da ste borci. Možda ja baš to i ne razumijem. Vaš brat leži u nesvijesti. Možda bih se i ja osjećao tako da mi udese nekog bliskog. No dobro, naše dionice predat ćemo već sutra oko podne. Dođite u ured Rudarskog društva. Do tada ću već napisati i ugovore.

Nakon tih riječi izide iz sobe.

Jeff i Reb se pogledaše.

– Kad počnu pred nama listati novčanice od po stotinu dolara koje smo dobili u Phoenixu – reče Jeff – tada ćemo ih upecati. Moramo zapamtiti brojeve novčanica, kako bi ih odmah uočili, a ne da ih moramo uspoređivati s tvojom potvrdom, Reb.

– A za raspoznavanje imamo i ubode iglom – podsjeti ga Reb.

Tada pogledaše Ollieja.

Ollie je tiho zastenjao.

*

Slijedećeg dana Jeff i Reb prošli su gradom još priepodne. Jednom su susreli Abea Kilroya.

Grad je bio prepun rudara. Rad je u rudnicima očito bio

obustavljen. Na to su rudare vjerojatno nagovorili ljudi koji su Kilroyevi potplatili.

No radnike nije nitko prisiljavao da se vrate na posao. Činilo se kao da se Rudarsko društvo zaista predalo.

Jeff i Reb su lutali gradom. Ljudi koji su došli s pažnjom su pratili razvoj događaja.

Svugdje se pričalo da će Rudarsko društvo biti prodano.

Neki od članova uprave Rudarskog društva već su pakirali svoje stvari. Pred kućom Billa Sandersa stajala su kola. Arch Harris je kupio kartu za kočiju prema Yumi. Otuda namjerava krenuti u Kaliforniju.

Nešto prije podne u ured Rudarskog društva krenuli su Kilroyevi sa svojim ujakom Haggartyjem. Uz njih je i Don McClellan.

Abe i Lewis Kilroy nosili su velike putne torbe. Bile su pune novca.

U ured je prvi ušao Hogjaw Haggarty. Slijedila su ga njegova dva nećaka i Don McClellan. Izgledali su vrlo zadovoljni i samopouzdanji. Već su ih i svi građani držali za pobjednike.

Uskoro će im pripasti i Rudarsko društvo. A s njim će dobiti i cijeli ovaj kraj.

Bit će gospodari. Njihova volja će postati zakon. A njihov je uspon završen za samo nekoliko tjedana.

U uredu je bio samo John Gerald. Pred njim je bilo nekoliko papira, očito ugovori o prodaji.

Nakon Kilroyevih došli su Windy Longfellow, Arch Harris, Bill Sanders, Earl Barney i Tom Anderson.

Nedostajali su još samo Adamsovi.

— Počnimo — reče nestrpljivo i zapovjednim tonom Hogjaw Haggarty. — Počnimo, kako bi što prije završili s ovim!

Windy Longfellow, koji je još stajao uz vrata, vikne tada:

— Evo ih! Stižu braća Adams! Možete početi!

Jeff i Reb udoše. Bili su ozbiljni. No svaki je od njih nosio po dva revolvera. Otišli su do drugog kraja stola oko kojeg je moglo sjesti dvadeset osoba. Od Kilroyevih su tako bili udaljeni za cijelu dužinu stola, osam koraka. Između njih i Kilroyevih sjeli su ostali. Doimali su se nesigurno i izgubljeno.

— Počnimo! — opet se javi Hogjaw Haggarty.

Doktor počne:

— Ovdje su kupoprodajni ugovori, svaki u dvije kopije. Treba ih samo potpisati. I čim svaki od prodavača dobije novac, time je prodaja završena.

— Neka nam oni prvo pokažu imaju li dovoljno novca — zatraži tihim glasom Jeff Adams i nastavi: — Nas je osam prodavača. Oni moraju na stol položiti točno osamdeset tisuća dolara. Te novce želimo i vidjeti!

— Devedeset tisuća — ispravi ga Earl Barney. — Za još deset tisuća dolara oni kupuju moj salun. Time su napravili odličan posao, jer sam skladište nedavno napunio vinom, viskijem i pivom, a i cijela kuća...

— Previše pričaš, Barney — prekine ga Hogjaw Haggarty. Odmahne rukom i nastavi:

— Staviti ćemo devedeset tisuća dolara na stol.

Nakon tih riječi dohvati jednu torbu. Otvori je i novac istre-

se na stol. Novčanice su bile u svežnjevima.

Isto napravi i s drugom torbom pa reče:

— Sada naprijed! Potpišite konačno!

Tamnim očima pogleda prema braći Adams.

— To je milostivo od nas da vas ovako puštamo, i to još s novcem. Nadam se da ćete to znati cijeliti. Vašeg nesretnog Ollieja morat ćete voziti u kolima, na sijenu. Hajde, potpišite!

Doktor kimne. Tada počne dijeliti ugovore.

Reb Adams iznenada ustane. Prođe duž stola do svežnjeva novca. Uzme jedan od njih.

— Makni svoje šape od tog novca! — urlikne Lewis Kilroy.

— Samo da pogledam je li taj novac ispravan — reče Reb, ne dajući se smesti, te nastavi listati po novčanicama. Gledao je novčanice od po sto dolara. Hogjaw Haggarty ga je promatrao žmureći.

I Abe Kilroy se doimao nepovjerljivo. Don McClellan i Lewis Kilroy su protestirali.

— Koliko dugo će nas gnjaviti to kopile? — upita Lewis Kilroy.

— Čini se da žele svadu — promuklo će Don McClellan.

Reb se vrati do kraja stola. Izmijeni kratak pogled sa Jeffom i kimne glavom.

Doimali su se vrlo opasno.

Hogjaw Haggarty odskoči od stola. Njegov stolac se prevrće.

Ustao je i Abe Kilroy i došao do svog ujaka. Lewis Kilroy i Don McClellan se razmaknu.

Don McClellan reče piskutavo:

— Oh, bit će mi draga jedna borba! Morao sam obećati

mom dobrom bratu Billu da ću...

— Umukni — reče Hogjaw Haggarty. Pogleda u braću Adams.

— Što bi ovo trebalo da znači?

Pitanje je bilo postavljeno gotovo prijateljski, sasvim mirno i opušteno. Oči su mu bile poluzatvorene. Bio je to stav tipična revolveraša.

Jeff Adams će tiho:

— Ove je novčanice od stotinu dolara moj brat dobio u Phoenixu za srebro. Novčanice su označene iglom. Osim toga, zabilježeni su i njihovi brojevi. Imamo potvrdu, ovjerenu od banke, da je taj novac isplaćen Rebu Adamsu. Nakon toga mu je bio ukraden. A sada je kod vas! Željeli ste nas isplatiti našim vlastitim novcem! Sada o prodaji više nema govora. Vi ste banditi i završit ćete u zatvoru. U vašoj ste gramzivosti išli predaleko. Kao budale!

Nakon tih riječi i ostalima je bilo sve jasno.

Windy Longfellow je uzviknuo i nestao kroz vrata, a Arch Harris i Bill Sanders su ga slijedili.

John Gerald je ustao i ledima se oslonio o zid.

Earl Barney je stajao neodlučno. Borio se sam sa sobom. Tada promrmlja:

— Ja ne mogu...

I on iziđe iz sobe.

Tom Anderson je stigao do vrata, no ostao je unutra, ali reče sa žaljenjem:

— Nemam oružja uza sebe. Žao mi je.

Adamsovi i Kilroyevi su se u međuvremenu promatrali.

Tada Hogjaw Haggarty reče polako:

– Toga sam se bojao. Sumnjao sam u to! Ipak, riskirao sam da brže dodemo do cilja. No dobro, ne preostaje nam drugi izbor. Mislite li da nas možete svladati?

– Poslat ću vam lijepe olovne pozdrave u ime našeg brata Ollieja – reče Reb.

Kilroyevi su brzo izvukli revolvere. Don McClellan je još bio iznenađen situacijom. Oružje je izvukao s malim zakašnjenjem i vjerojatno je to bilo presudno na ishod sukoba.

Hogjaw Haggarty je bio najbrži.

Opalio je prema Jeffu, ali ga nije pogodio. Haggarty je želio biti što brži, a udaljenost između njih bila je desetak koraka.

Prije nego što je po drugi put pritisnuo obarač, pogodio ga je Jeffovo tane. U padu, opali još jedanput. Ovoga puta je pogodio Jeffa.

Jeffa Adamsa pogodio je i Abe Kilroy. Abe je imao dovoljno vremena da nanišani i opali. Kada je vidio da Jeff tetura, ohrabrio se i pucao. No i Jeff je odgovarao i konačno ga pogodio. Posljednji hitac Jeff je uputio Donu McClellanu.

Tada ispusti prazan revolver i izvuče drugi.

Kao iz velike daljine čuo je glas:

– Gotovo je! Gotovo je!

Shvatio je da nitko od njihovih protivnika više nije na nogama.

Hogjaw Haggarty je bio licem okrenut podu.

Abe Kilroy je skvrčen ležao ispod stola. Uza zid je pao Lewis

Kilroy. A Don McClellan je ležao stenjući.

Jeff Adams pogledom potraži svog brata.

Reb je sjedio na podu. I revolver mu je postao pretežak. Pustio je da mu padne iz ruke. Košulja mu je bila crvena na dva mjesta.

– Kako se osjećaš, Reb? – teško izusti Jeff.

Reb polako okrene glavu.

– Dobro sam – promrmlja.

– Samo sam prilično umoran. Mislim da bih se morao malo odmoriti.

Riječi je izgovarao sve sporije.

No prije nego je klonuo, k njemu je prišao doktor i prihvatio ga. Lagano ga je položio na pod i tada pride Jeffu.

– Bili ste potpuno ludi – reče John Gerald. – Ovo je bilo gotovo isto što i samoubojstvo. Kako ste...

– To je prošlo, a sada dolazi novo vrijeme – prošapće Jeff s mukom, prije nego se onesviješti.

*

Šest tjedana kasnije braća Adams već su plesala na svadbi. Bilo je to na vjenčanju Jeffa i Judith!

Plesao je i Ollie.

Sva trojica su još blijeda i mršava.

Glavna ulica u Golden Cruzu nazvana je po braći Adams. Danas se Golden Cruz zove drugim imenom. To je rudarski grad s više od stotinu tisuća stanovnika.

Adamsova ulica još postoji.

KRAJ

Dorothy M. Johnson

IZGUBLJENA SESTRA

Naša je kuća bila puna žena koje su posve svladale ujaka Charlieja. Mene su ponekad zbunjivale svojom strkom i klepetanjem. Mi dvojica smo bili jedini muškarci u kući. Kada je stigla još jedna žena, tetka Bessie koja je dugo živjela s Indijancima, bilo mi je devet godina.

Kad mi je majka pričala o njoj, nisam joj mogao povjerovati. Prije dvije godine poginuo mi je otac, konjički poručnik.

— Pa zašto je živjela s neprijateljima? — zapitao sam majku.

— Odvukli su je sa sobom dok je bila još posve mala — uzvratila majka. — Kada su je oteli, imala je tri godine manje nego ti sada. A sada se vraća.

Krajnje vrijeme da se vrati, pomislim. Izrečem tu misao i dodam nešto nalik na obećanje:

— Kad bi mene uhvatili, ne bih dugo ostao s njima!

Majka me zagrlila.

— Ne govori tako! Neće te uhvatiti, nikada te neće uhvatiti!

Bio sam jedina majčina stvarna veza s obitelji njezinog supruga. Nije bila nimalo sretna pokraj ovih žena koje su voljele gospodariti, pokraj tetke Margaret, Hannah i Sa-

bine, no ipak se nije htjela vratiti na Istok, odakle je potjecala. Ujak Charlie vodio je trgovinu koja je pripadala tetkama, ali on zapravo i nije bio član obitelji: bio je tek suprug tetke Margaret. Jedini član obitelji bio je moj otac, mladi brat tetke Margaret. Dakako, i ja sam član obitelji. Trgovina će jednoga dana biti moja. Majka se i te kako brinula za moje nasljedstvo.

Nijedna od triju sestara, mojih tetki, nije nikada vidjela Bessie. Indijanci su je oteli prije nego što su se one rodile. Tetka Mary ju je pozvala, bila je dvije godine starija od nje, no živjela je na tisuće kilometara daleko i nije bilo baš bogzna kako dobrog zdravlja.

Nije postojala nikakva fotografija djevojčice koja je prerasla u legendu. Kada se obitelj doselila ova-mo, roditelji su imali pune ruke posla da nahrane i odjenu djecu, tako da nitko nije ni pomišljao na fotografiranje.

Premda su nas nekoliko puta posjetili oficiri, i iako je stiglo mnogo pisama koja su najavljivala dolazak tetke Bessie, do njezinog dolaska proteklo je prilično dugo vremena. Major Harris, koji je konač-

no pripremio njezin povratak, upozorio je tetke da će možda imati teškoća, da se ona možda neće moći odmah prilagoditi obiteljskom životu.

Za tetku Margaret to je bio samo izazov što ga je prihvatila s radošću.

— Ta ona je naša krv, naše meso! — izjavila je. — Naravno, mora doći k nama! Jadna moja draga sestra Bessie, odveli su je od kuće prije četrdeset godina!

Major je bio ozbiljan i nimalo taktičan.

— Sve je to vrijeme proživjela s divljacima — ustrajao je major. — Kad su je odveli, bila je još sasvim mala. Nisam je vidio vlastitim očima, no valja pretpostaviti da nalikuje na Indijanku.

Dostojanstvena tetka Margaret ustala je da bi naznačila kako je posjet završen.

— Majore Harris — reče resko — nikome ne mogu dopustiti da prigovara mojoj dragoj sestri. Živjet će u mojoj kući! Ne primim li tijekom mjeseca službeni obavijest o njezinu dolasku, poduzet ću mjere.

No tetka Bessie je stigla prije isteka roka od mjesec dana.

Tetke su se prihvatile opsežnih priprema. Ustrćale su se, prale, čistile, laštile. Mene su preselile u majčinu sobu; majka ih je zamolila da to učine, jer su me mučile noćne more. Moju su sobu pripremile za tetku Bessie. Učinile su je doista udobnom: posvuda je bilo malih ubrusa, ukosnica, unijele su novi vrč za vodu što je pristajao uz umivaonik, najbolje ručnike, spavačice za slučaj da su one tetke Bessie već pomalo otrcane. (U stvari, uopće ih nije imala.)

— Možda bismo joj morale sašiti nekoliko haljina — predloži tetka Hannah. — Ne znam što će donijeti sa sobom.

— Ali ne znamo ni njezinu mjeru — prigovori tetka Margaret. — Bit će dovoljno vremena da pođemo s njom u trgovinu nakon što se smje-

sti i odmori dan-dva. Moći će kupovati koliko joj srce želi.

Dok su se odvijale pripreme, go-spode iz grada dolazile su gotovo svaki dan u posjet. Margaret im je obećala da će ih upoznati s tetkom Bessie na čajanki što će je prirediti čim se tetka Bessie malo oporavi.

Margaret još upozori svoje prenapete sestre:

— Eto, djevojke, ne smijemo je ispočetka previše zapitkivati. Najprije se mora odmoriti. Proživjela je strahote! — Pri posljednjim riječima glas tetke Margaret se spusti kao da time želi naglasiti kako samo ona shvaća te strahote.

Tetka Bessie je uistinu doživjela strahote, ali nipošto one o kojima su razmišljale njezine sestre. Nakon što je stigla, teško je patila zbog toga što su je otrgnuli od njezinih ljudi, od Indijanaca, i vratili je među strance. Nije bila slobodna. Postala je zatočenicom!

Tetka Bessie je stigla s majorom Harrisom i tumačem, nekim mješancem masne crne kose koja mu je u pramenovima visila preko ramena. Odjeća mu je bila napola vojnička, napola indijanska.

Ugledavši ih kako dolaze, tetka Margaret širom otvori vrata. Istrči zajedno sa sestrama. Majka i ja promatrali smo taj prizor s prozora. Margaret je istrčala ispruženih ruku, no kad je izbliza pogledala sestru, ruke joj se odjednom spuste, a radosni joj poklici zanijem na usnama.

Tetka Bessie, koja je četrdeset godina bila Indijanka, ostane posve mirna. Samo se zaustavi... ostane bespomoćno stajati među ljudima koji su je zaslužnili.

Sestre su je često opisivale kao djevojčicu. Nikada je nisu vidjele, no to je oteto dijete ipak preraslo u legendu. Govorile su da ima lijepe plave uvojke, velike plave oči: pravi mali andeo što trči na laganim nožicama! A Bessie koja se vratila bila je žena poodmakle dobi: gackala je u svojim mokasinima, tamna haljina nikako nije ležala na odeblja-

lom tijelu. Smeđa joj je kosa tek nešto prerasla uši. Nakon što su je odveli od Indijanaca, odrezali su joj kosu da bi je oslobodili nametnika.

Tetka Margaret se oporavi od silnog razočaranja. Umjesto da zagriješljivu i naoko bešćutnu ženu, zadovolji se time da je potapša po ruci i zavapi:

— Jadna draga Bessie! Sestra sam ti... Margaret. A ovo tu su tvoje sestre Hannah i Sabina. Nadamo se da te putovanje nije sasvim iscrplo.

Tetka Margaret se sva pretvori u ljupkost, jer su je uvjerali da se uistinu radi o članu obitelji. Bila je uvjerena... ta tetka Margaret je ionako vjerovala u koješta... kako je tetki Bessie potrebno samo da malo odspava i umije lice, pa će biti razgovorljiva poput ostalih sestara.

Druge su tetke bile žustrih pokreta i oštrih jezika. No, ova se kretala kao da je osjećala breme jada na svojim pognutim ramenima, a kad bi tumaču odgovorila s nekoliko kratkih riječi, nitko je nije mogao razumjeti.

Tetka Margaret se nije ni osvrtała na te tako čudnovate okolnosti. Povala je cijelo društvo u sobu za dnevni boravak s prednje strane kuće. Shvativši da to nikako ne može izbjeći, povala je čak i tumača. I te kako je željela porazgovarati sa svojom izgubljenom sestrom.

— Bez tumača nećete moći razgovarati s njom — reče joj major Harris. — Ne zbog nekih zakonskih odredbi, već jednostavno stoga što je ona zaboravila engleski.

Tetka Margaret namršteno i sumnjičavo pogleda tumača i pozove ga u kuću, a zatim će Bessie:

— Dodi, draga, sjedni!

Tumač nešto promrmlja, a moja indijanska tetka oprezno sjedne u izvezeni naslonjač. Oveći dio svojega života proživjela je s ljudima koji su udobno sjedili na tlu.

Posjet je bio kratak. Bessie su uputili prije nego što je stigla ova-mo. No major Harris ipak upozori obitelj:

— U stvari, vaša je sestra još uvi-

jek zatočnica — objasni ne osvrćući se na užasnuti izraz lica tetke Margaret. — Vama je povjerena na čuvanje. Može šetati vašim ogradenim dvorištem, ali se ne smije udaljiti iz mjesta bez službenog dopuštenja. Možda će to biti teško breme za sve vas, gospodo Raleigh. No sve joj je to objašnjeno, i ona je izrazila svoju spremnost da prihvati ta ograničenja. Nadam se da nećete imati nikakvih nevolja s njom. — Major Harris se pokoleba na trenutak, a zatim se prisjeti da je vojnik i junačan čovjek i doda: — Inače je ne bih doveo!

Nalikovalo je to na početak oštrog okršaja, no Margaret naposljetku ipak prečuje taj izazov. No ipak se nije mogla pomiriti sa činjenicom da: sestra Bessie nipošto nije onakva kakvu je ona očekivala.

Tetka Bessie je sigurno znala da je to njezina izgubljena bijela obitelj, no prema svemu sudeći nije marila za to. Bila je beskrajno tužna, beskrajno ganuta. Postavi samo jedno pitanje:

— Mary?

Tetka Margaret umalo što ne zaplače suzama radosnicama.

— Sestra Mary živi daleko odatde — objasni. — Ne osjeća se dobro, no doći će čim bude mogla. Dragi Mary!

Tumač prevede riječi tetke Margaret, a Bessie više nije imala što kazati. Bila je to jedina razumljiva riječ što ju je ikad izustila u našoj kući: zapamćeno ime starije sestre.

Kada su tetke, neprestano kleptajući, povele Bessie u njezinu sobu, jedna od njih zapita:

— Ali gdje su joj stvari?

Bessie nije imala stvari, nije imala prtljage. Imala je samo onu odjeću na sebi. I dok su se sestre ustrčale da donesu češalj i druge sitnice, Bessie se stajala poput kipa skitnog s postolja, šutljiva i budna.

Ta ovo je njezin zatvor!

Pa dobro, izdržat će!

— Možda bismo je sutra mogle povesti u trgovinu i vidjeti što želi — predloži tetka Hannah.

– Nema žurbe – zamišljeno će tetka Margaret. Slutila je da će joj sestra zadati briga. No meni se čini da se tetka Margaret nije prestala nadati. Nadala se da će tetka Bessie jednoga dana prestati biti drugačija, da će prekinuti svoju upornu šutnju, da će u salonu, uz šalicu čaja, početi iznositi svoje doživljaje među divljacima.

A moja se indijanska tetka naposljetku navikla da sjedi u naslonjaču u svojoj sobi. Rijetko bi izlazila. Za druge tetke to je bilo pravo olakšanje. Najradije bi satima ostajala u sobi i zurila kroz prozor što je bio podignut samo jednu stopu – unatoč naporima ujaka Charlieja da ga podigne nešto više. I još je uvijek nosila mokasine. Nije mogla nositi one cipele iz trgovine, no čini se da je skupljala obuću koju su joj donosili.

Naravno, tetke je naposljetku uopće nisu povele u kupnju. Same su joj sašile nekoliko haljina. A kada su joj služeći se pri tome pokretima ruku i blagolagoljivim objašnjenjima – kazale da se presvuče, tetka Bessie uistinu odbaci svoju indijansku odjeću.

Nakon što sam otkrio da se obično zadržava pokraj prozora i zuri preko ravnice u modre planine, ponajčešće bih se igrao u dvorištu, tako da je mogu vidjeti. Nikada mi se nije nasmiješila poput tetke, no u nekoliko me je navrata zamišljeno pogledala, upravo kao da pokušava ocijeniti koliko vrijedim. Izvođeci pred njezinim očima vragolije poput hodanja na rukama, uspio sam privući njezinu pažnju. Iz nekih mi je razloga bilo stalo do toga.

Rijetko bi joj se kada izmijenio izraz lica, no u dva sam navrata zamijetio kako se namrštila u znak negodovanja. Jednom kada me je jedna tetka nemilo udarila. Istina, zavrijedio sam pljusk, no Indijanci ne kažnjavaju djecu batinama. Vidjevši da to bijelci rade, tetka Bessie se, čini se zaprepastila. Drugi se put namrgodenost odnosila na mene: tom sam zgodom nekome odgo-

vorio prilično drsko, poput razmaženog dječaka.

Sestre i majka su je naizmjenice posjećivale na kojih pola sata. Smatrale su da time udovoljavaju svojoj kršćanskoj dužnosti. Bessie nije jela s nama za stolom. Tako je bilo već nakon prvog ručka.

Majka ju je prvi put posjetila negodujući:

– Bojim se da ću zaplakati pred njom – protivila se, no tetka Margaret bila je ustrajna.

Kada je majka ušla k njoj, vrebao sam je iz predsoblja. Bessie nešto reče, pa ponovi odlučno, tako da je majka naslutila što želi. Pozove me i zagrli jednom rukom dok sam stajao pokraj njezinog naslonjača. Tetka Bessie kimne. Prema svemu sudeći, to je bilo sve što je željela.

– Voli te – kasnije mi je objasnila majka. – A i ja te volim. – Poljubi me.

– Ali ja je ne volim – potužim se majci. – Nekako je čudnovata.

– Ostarjela je i postala tužna – reče majka. – Znaš, jednom je i ona imala dječaka.

– A što je s njim?

– Odrastao je i postao ratnik. Mislim da se ponosila njime. A sada ga vojska drži negdje u zarobljeništvu. Mješanac je. Bio je to opasan čovjek.

Uistinu je bio opasan i ponosan čovjek, poglavica, ptica grabljivica kojoj je vojska potkresala krila tek nakon napornih godina uzaludnog traganja za njom.

Ipak, majka i moja indijanska tetka imale su nešto zajedničko: obje su imale sinove. Druge su tetke bile bez djece.

Kada je valjalo snimiti tetku Bessie, nastala je silna zbrka. Tetke su bile uporne i dobrano su se namučile da bi joj objasnile kako je njezina fotografija potrebna za obiteljski album. I vlada je htjela jednu fotografiju, tko zna zašto. Možda zbog toga što je netko shvatio kako je pronalaženje otežog djeteta povijesno djelo.

Major Harris poslao je nekog

mladog poručnika s onim tumačem masne kose kako bi u salonu raspravili o tom problemu. (Margaret, koja bi uvijek sve predviđjela, odmah stavi čisti ručnik preko jednog naslonjača i pobrine se da tumač sjedne upravo u taj naslonjač.) Bessie je govorila vrlo malo, a razumjeli smo je, dakako, samo kad bi nam tumač preveo što je kazala.

Ne, nikako neće dopustiti da je snime. Nipošto!

– Ali tvoj sin je dopustio da ga snime. Želiš li vidjeti fotografiju?

Neprestano su joj dosađivali s tom ponudom sve dok naposljetku nije pristala. Jednostavno je kimnula glavom.

– A pokažemo li ti sliku, hoćeš li dopustiti da i tebe snime?

Opet kimne, ali pomalo sumnjivo. A onda zatraži više nego što su joj ponudili:

– Dopustite li mi da zadržim fotografiju, možete me snimiti.

– Ne, možeš je samo pogledati. Moramo sačuvati njegovu fotografiju. Pripada nama.

Moja indijanska tetka sada zaigra na sve ili ništa. Slegne ramenima, reče nešto, a tumač prevede:

– Ne želi je pogledati. Želi je zadržati, a ne bude li mogla, ne pristaje ni na što!

Shvativši kako tetka Bessie ide na sve ili ništa, majka zadrhti. Tetke to nikako nisu mogle razumjeti.

Bessie naposljetku izbori pobjedu. Možda su drugi htjeli da bude tako. Dopustili su joj da zadrži sinovljevu fotografiju. Zapravo, često se pojavljivala u povijesnim knjigama: prikazivala je polubijeloga poglavicu, hrabrog vođu koji nije bio dovoljno velik da bi mogao osigurati slobodu svom indijanskom plemenu.

Fotografija je bila snimljena nakon što je već bio zarobljen, no čovjek to nije mogao naslutiti. Visoko je podigao glavu, iz očiju mu je zračila hrabrost, ali ne i gnjev, duga mu je kosa bila pažljivo začešljana. Kosa mu je bila crna, ispletena u pletenicu na jednoj strani, a lagano

valovita na drugoj strani, slobodno je visila. U rukama je držao lulu – poput kraljevskoga žezla.

Ta fotografija zarobljenoga i nepobijedenoga ratnika pobudila je u meni duboki dojam. Mислеći na nj, s vremenom sam počeo svladavati svoju čud i jezik, nastojao sam biti što šutljiviji, a ljude koji bi mi dodijavali ili me čak i uvrijedili, promatrao sam smionim, ali ne i prezirnim pogledom. Nikada ga nisam upoznao, no u sebi sam se ponosio njime: Orlovom glavom, mojim indijanskim bratićem.

Ukoliko je ne bi imala u rukama, Bessie bi fotografiju svojega sina držala na toaletnom stoliću. A u fotografski studio pošla je šutke i poslušno poput malog djeteta. Tetka Margaret ju je povelala rano ujutro kada na ulici nije bilo mnogo ljudi koji bi zurili u nju.

Bessie nije na fotografiji ispala nimalo ponosno. Prije bi se moglo kazati da izgleda jadno. Lice joj je bilo bezizražajno. Nije u njemu bilo nikakve osjećajnosti, nikakva izazova: bilo je to lice žene poodmakle dobi, podrezane kose, iz njega je izbijala samo strpljivost. Jedan primjerak tetke su stavile u obiteljski album.

No one su bile na kraju svojih snaga i nisu znale što će dalje. Indijanska tetka postala je živu duhu u kući. Ništa nije radila, jer nije postojalo ništa što bi ona mogla raditi. Njezine čvorugave ruke sigurno su bile vješte u obavljanju poslova Indijanke, umjele su valjano izrezati meso, uštaviti kožu divljači, sašiti indijansku odjeću. No njezine su vještine bile posve beskorisne i nepoželjne u kući bijelih ljudi. Nije se prihvatila šivanja ni kad joj je moja majka dala tkaninu, igle i konac. Pribor za šivanje držala je pokraj fotografije sina.

Jela je u svojoj sobi, spavala na podu i zurila kroz prozor. I to je bilo sve.

No tako se nije moglo nastaviti. Pa ipak se ništa nije izmijenilo sve dok moja bolesna tetka Mary

nije dovoljno prizdravila tako da je mogla putovati. Mary je bila starija od Bessie, bila joj je jedina sestra koja ju je poznavala.

Obavezni posjeti sestara tetki Bessie postajali su sve manje posjeti, a sve više obaveze. Pretvorili su se u neku snošljivu svagdašnjicu. Margaret je preuzela na sebe zadatak: pokušat će natjerati tetku Bessie da progovori. Natjerati da progovori, rekoh, nipošto naučiti! Bila je duboko uvjerena kako je njezinoj tvrdoglavoj i nesretnoj sestri potrebno samo ohrabrenje osobe jake volje. Uletjevši u sobu, Margaret reče glasom kakvim je inače govorila djeci:

– Eto, samo stojiš i gledaš, draga. Zaboga, pa što se može vidjeti tamo vani? Ptice... promatraš li ptice? Zašto ne pokušaš šiti? Ili bi pak mogla prošetati dvorištem. Zar ne želiš van u kratku šetnju?

Bessie ju je slušala i treptala vjeđama.

Margaret bi mogla shvatiti indijansku ženu koja nije u stanju razgovarati na kojem od civiliziranih jezika. Ali njezina sestra nije Indijanka. Bessie je bjelkinja i stoga mora govoriti jezikom svojih sestara, jezikom koji nije čula od najranijega djetinjstva.

Hannah je također nagovarala Bessie, no upravo je uživala u tome što je ova ne prekida, ne daje joj nikakva odgovora. Kada bi na nju došao red, Hannah bi sjedila pokraj Bessie, nagnula se nad svoje vezivo i beskrajnom bujicom riječi pričala svoje jade. A Bessie bi cijelo vrijeme šutjela zureći kroz prozor.

Sabina, koju su također mučile nevolje što su većinom potjecale od Margaret i Hannah, obično bi ulazila poput mučenice: čvrsto bi držala svoju Bibliju i naglas čitala iz nje sve dok ne bi prošlo njezino vrijeme. Sa sobom bi ponijela i malu stolnu uru kako je silna dosada ne bi dovela u iskušenje da prevari sestre za koju minutu.

Nekoliko tjedana kasnije stigla je i tetka Mary. Bila je blijeda, drhtala je. Bolest i dugo putovanje očito su je posve iscrpli. Sestre su pokušale pozvati tumača, ali nisu uspjele. Tetke Margaret se teško kosnuo taj neuspjeh. Najprije su ostavile tetku Mary da se odmori, a zatim su je kratko obavijestile o svemu tako da je ponovno viđenje s Bessie previše ne potrese.

Promatrao sam njihov susret.

Margaret je došla tetki Bessie i počela opširno objašnjavati tko je stigao. Valjano se potrudila, no njezin je pokušaj ostao bez uspjeha. Zatim se odmakla u stranu. Sada se pojavila tetka Mary ispruženih ruku. Blijedo joj je lice porumenilo.

– Bessie! Sestro Bessie! – poviče.

Nakon nekoliko trenutaka oklijevanja, Bessie prihvati sestrin zagrljaj, a Mary joj izljubi njezine sunčcem opaljene i od nevremena uštavljene obraze.

Ma-ry – reče Bessie. – Ma-ry!

Suze joj se sliju niz obraze, a usne se stanu pomicati. Toliko je toga htjela ispričati o svojim patnjama i strahovanjima, o radostima i pobjedama, a sada je konačno ovdje sestra koja bi je mogla saslušati i razumjeti.

No jedina engleska riječ koju je Bessie zapamtila bila je »Mary«, a druge nije ni pokušala naučiti. Bessie pođe k toaletnom stoliću, izrađenim rukama dohvati fotografiju svojega sina i s očitim je poštovanjem podigne tako da ju je sestra mogla vidjeti.

Mary pogleda mirno, plemenito i oštro lice svojega polukrvnoga nećaka i izreče pravu misao:

– Kako li je lijep! – Nagne glavu na jednu stranu, pa na drugu. – Sjajan momak, sestro – pohvali ga. – Zacijelo – zastane na trenutak, a zatim dovrši misao – se silno ponosiš njime, draga!

Iako nije razumjela ni riječi, Bessie prema boji glasa odmah osjeti značenje: sestra koja joj je nešto značila, prihvatila je njezinoga si-

na. Bessie također pogleda fotografiju i kimne mrmljajući nešto. A zatim je vrati na toaletni stolić.

Tetka Mary nije pokušavala naterati Bessie da progovori. Svaki je dan satima sjedila pokraj nje, a Bessie je govorila. Ali – nipošto engleski! Sjedile bi i držale se za ruke međusobno se tješeći, dok bi oteto dijete – sada već žena u dobi i baka – pričalo što se dogodilo u proteklih četrdeset godina. Tetka Mary reče da je Bessie govorila o tome. No od svega toga nije razumjela ni riječi... nije to bilo ni potrebno!

– Ima dovoljno vremena da ponovno nauči engleski – reče tetka Mary. – Mislim da razumije više nego što odaje. Zapitala sam je bi li htjela živjeti sa mnom, a ona mi kimne. Vrijeme što nam preostaje iskoristit ćemo da nauči engleski. No ono što mi je ispričala... eto, ne može čekati da mi to kaže! To se odnosi na njezin život i njezinoga sina!

– A jesi li sigurna da možeš preuzeti odgovornost za nju, draga Mary? – savjesno je zapitala Margaret.

Sigurno se tresla od straha da bi se Mary ipak mogla predomisliti upravo sada kad je spas na pomolu. – Iako smo mi učinile sve što smo mogle, mislim da će s tobom ipak biti sretnija!

Margaret i druge sestre će sigurno biti sretnije bude li Bessie negdje drugdje. A isto tako i vlada Sjedinjenih Država. Ubrzo je to izašlo na vidjelo.

Major Harris stigao je s tumačem da bi porazgovarao o pojedinostima. Tetki Bessie su rekli da može poći ukoliko želi i da može živjeti s Mary daleko odavde. Bessie je bila bešćutno strpljiva. Tumaču je govorila mnogo više negoli prije. Opširno je odgovorila na pitanje i objasnila da bi htjela znati kako će ona i Mary putovati u onu daleku zemlju. Teško joj je shvatiti, reče tumač, već samu udaljenost što će je morati prevaliti.

Kasnije smo saznali da su tumač i Bessie razgovarali mnogo više.

Sutradan ujutro kada je Sabina odnijela doručak u sobu tetke Bessie, začuli smo zaprepašteni krik. Sabina je stajala usred sobe s pladnjem u rukama i neprestano ponavljala:

– Pobjegla je kroz prozor! Pobjegla je kroz prozor!

Tako je i bilo. Prozor koji je uvijek bio podignut samo jednu stopu, sada je podignut više. A fotografija sina tetke Bessie nestala je sa toaletnog stolića. Dakako, nestala je još i Bessie i lijepa tamna haljina što ju je imala na sebi dan ranije.

Ujak Charlie to jutro nije dobio doručak. Margaret mu upravo zastrašujućim glasom dovikne nekoliko naredenja, a on se popne u sedlo i odjaše do pošte.

Prije nego što je major Harris stigao sa šest konjanika, izviđači su se bacili u potragu za nestalom ženom. Bili su to iskusni tragači. Ponekad su im životi ovisili o tome hoće li umjeti uočiti značenje kojeg prevrnutog kamena, slomljene grančice, strgnutog lista. Odmah su ustanovili da je Bessie krenula put juga. Tragali su za njom dvadesetak kilometara. A onda su izgubili njezin trag. Bessie je bila podjednako vješta kao i oni. I ona je ponekad preživjela samo zahvaljujući tome što za sobom nije ostavila nikakvu otrgnutu graničicu, prevrnuti kamen ili list. Isprva je napredovala brzo. Zatim je postala opreznija. Znala je da će je progonitelji slijediti i uklanjala je sve tragove za sobom.

Postupak tetke Bessie silno je razalostio njezine sestre, uvrijedio ih. Ili barem tetku Mary. Žaluzine su bile spuštene, a u kući se nije moglo čuti ni glasa. Tetka Bessie nas je rastužila svojom tragičnom glupošću: dopustila je Indijancima da od nje načine divljakinju. No sada smo i mi bili izdajice, pustili smo je da pobjegne.

Tetka Mary je stalno ponavljala:
– Oh, zašto je otišla? Misli sam da će sa mnom biti zadovoljna!

Druge su pak kazale da je tako možda i najbolje.

– Vratila se je k svojim – izjavi tetka Margaret.

Uistinu su vjerovala da je upravo tako, a i major Harris bio je istog mišljenja.

Meni je majka kazala da je tetka Bessie pobjegla.

– Sjećaš li se one fotografije indijanskog poglavice, njezinog sina? I on je pobjegao iz zatvora u kojem se nalazio. U tvrdavi su saznali za njegov bijeg. Smatraju da će se Bessie zaputiti u njegovo skrovište. I zbog toga je tako uporno nastoje pronaći. Misle – objasni majka – da je ona prije njih saznala za njegov bijeg. Uvjereni su da joj je to kazao tumač prilikom posljednjeg posjeta. Nije to mogla ustanoviti ni na koji drugi način.

Tragajući za Orlovom glavom i Bessie pretražili su planine sve do juga. Nisu je pronašli, a njemu su ušli u trag tek godinu dana kasnije, daleko na sjeveru. Ali nisu ga više mogli uhvatiti. Poginuo je, boreći se.

Nakon što sam odrastao, radio sam u obiteljskoj trgovini. Svaki sam je dan sve manje volio. Prodao sam je prvom zgodom i počeo uzgajati stoku. A jednog dana, jašući kanjonom za pobjeglim bikom, pronašao sam tetku Bessie. Barem mislim da je to bila ona. Sa mnom je bio i kauboj koji je jahao za mene. Inače ne bih nikome ništa kazao o tome.

Pronašli smo izbijeljele kosti pokraj maloga izvora. Bile su obavijene tajnom. Bezimene ljudske kosti pojavile su se posve iznenadno. Osjetio sam kako su mi od te davne smrti prošli hladni trnci preko leđa.

– Neki kopač zlata – reče kauboj.

I ja sam bio uvjeren u to, sve dok za nekim panjem nisam pronašao ostatke tkanine koji su mogli pripadati onoj tamnoj haljini što ju je

Bessie imala na sebi prilikom bijega. A u njih je bilo uvijeno nešto što je nekoć možda bila fotografija.

Kauboj je bio mlad, no čuo je priču o otetom djetetu. U stvari, ispričao mi je tu priču. Tijekom godina ljudi su joj dodali neke pojedinosti koje su me iznenadile. U legendi koju je on čuo, tetka Bessie je opet jednom postala plavokosa ljepotica, ali do krajnosti tužna i šutljiva. A tužna i šutljiva je uistinu i bila.

Htjedoh vratiti raskvašene ostatke tkanine na panj, no čovjek je bio brži od mene.

– Nije to košulja, već haljina! – poviče. – Nije to bio kopač zlata, već žena!

Zašuti na nekoliko trenutaka, pa doda:

– Kladio bih se da je to vaša indijanska tetka!

– Glupost! – rekoh namrštivši se. – To može biti bilo tko.

Kauboj počne pregledavati ostatke.

– Kad bi to bila moja tetka – reče – pokopao bih je u obiteljskoj grobnici.

– Nikako – rekoh stresavši glavom.

Ostavismo kosti u kanjonu gdje su ležale četrdeset i toliko godina, ukoliko su pripadale tetki Bessie. A ja mislim da jesu. Ali nipošto je ne bih opet učinio zarobljenicom! Njezina se fotografija nalazi u obiteljskom albumu. I nije potrebno da njezine kosti počivaju u obiteljskoj grobnici.

Ukoliko sam valjano naslutio razloge zbog kojih nas je ostavila, ne mogu ih dokazati. Nitko to ne može dokazati! No ona nikada nije namjeravala da se pridruži svojem sinu koji se negdje skrivao. Pošla je upravo u suprotnom smjeru da bi zavela potragu na krivi trag.

Ne znam što joj se dogodilo u kanjonu. Možda to nitko ne zna. No svakako je učinila ono što je namjeravala. Vlastiti život za nju nije bio važan. Za nju je bio važan samo život njezinoga sina. A njemu je omogućila još jednu godinu života.

POLDARK

Komplet od 16 brojeva samo 50 dinara

Komplet od 16 brojeva možete kupiti na svim kioscima ili naručiti na šalteru prodaje »VJESNIK«, Avenija bratstva i jedinstva 4, po sniženoj cijeni od 50 dinara

U PRIPREMI

Charles N. Heckelmann:
RAT ZA ZEMLJU

svakog drugog
ponedjeljka

**ZABAVNIK
POPAJ**

